

16 листопада – День працівників радіо, телебачення та зв'язку

«ХАЙ ЖИВЕ ДРУЖБА!»

«Коли діти виходять на сцену, душа співає разом з ними», – радіє за свій шкільний колектив «Мостиські соловейки» зі Львівщини директор школи Тереза Тетерич.

с. 4

«ПЕРЕСТУПАТИ ЧЕРЕЗ ПРАВДУ НЕ МОЖНА»

«Самоусвідомлення національної гідності можливе через зразки високого мистецтва, і, зокрема, через кінематограф», – переконаний гість редакції – відомий кінорежисер Леонід Мужук.

с. 7

«У ПОШУКАХ ЕДЕМУ»

«Інформація і техніка із засобу діяльності людини перетворюються на середовище її проживання», – наголошує куратор виставки Ірина Яцик.

с. 8

ГРАНТ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

За ініціативою Міністерства культури внесено зміни до Указу Президента «Про державну підтримку культури і мистецтва в Україні» (від 20 жовтня 1998 року № 1152).

Раніше гранти Президента України надавалися молодим діячам у галузі театального, музичного, образотворчого мистецтва та кінематографії, а також молодим письменникам і майстрам народного мистецтва для створення і реалізації творчих проєктів.

Загальний розмір коштів на виплату грантів становить 1 млн грн. у межах коштів, передбачених державним бюджетом Міністерству культури України.

Грант Президента України молодим діячам у галузі циркового мистецтва засновано 31 жовтня 2013 року Указом Президента України № 602 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України».

Грант Президента України є найпрестижнішою формою державної фінансової підтримки молодих митців.

ДЕЛЬФІЙСЬКІ ІГРИ «ЕНЕРГІЯ МОЛОДИХ»

15–18 листопада в рамках Року дитячої творчості в Києві відбудеться культурно-мистецький проєкт «Всеукраїнські молодіжні дельфійські ігри «Енергія молодих».

15 листопада о 15:30 в холі Національного театру імені Франка запланована зустріч журналістів з організаторами заходу: міністром культури України Леонідом Новохатьком; головою журі, заслуженим діячем мистецтва України Олександром Злотником; режисером-постановником концерту Андрієм Биковським; співачкою, ведучою концерту Альоною Вінницькою;

головою правління Українського Дельфійського комітету Вікторією Снегур.

У заході візьмуть участь понад 180 учасників віком від 15 до 21 року з усіх регіонів України.

Організатори дельфійських ігор – Міністерство культури України та Всеукраїнська громадська організація «Український Дельфійський комітет».

Проєкт покликаний сприяти творчому спілкуванню молоді та її гармонійному розвитку, стимулювати інноваційні підходи у виконавській майстерності, популяризувати творчий доробок молодих українських митців.

Дельфійські ігри – це мистецький форум, на майданчиках якого відбуваються змагання за різними творчими жанрами: класичними й сучасними. Цього року змагання відбуватимуться за такими номінаціями: музична композиція, баян/акордеон, джазовий ансамбль, гітара, саксофон, джазовий вокал, українська сучасна хореографія, цирк на сцені, фотографія.

До складу журі цього річного заходу увійшли: Євгенія Черказова, Михайло Чембержі, Серго Чантурія, Володимир Соляник, Ігор Рудий, Вікторія Корженок, Юрій Поздняков, Зоя Макарова. Голова журі – народний артист України, композитор Олександр Злотник.

КОНКУРС-ФЕСТИВАЛЬ SBERBANK DEBUT

12–17 листопада в Києві відбувається Міжнародний музичний конкурс-фестиваль Sberbank Debut. У конкурсі беруть участь юні піаністи віком до 13 років з України, Росії, Швейцарії, Канади, Австралії, Грузії та Узбекистану.

Місця проведення конкурсу: Національний академічний театр опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка і Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського.

Метою конкурсу є популяризація класичної музики та культури, підтримка юних музичних талантів.

На урочистому відкритті конкурсу 12 листопада відбувся концерт художнього керівника конкурсу Дениса Мацуєва, а на закритті він виступить разом із лауреатами. Також протягом конкурсу провідні педагоги, члени міжнародного журі проводять майстер-класи, виступають із сольними програмами, обмінюються методиками виконавського мистецтва.

Конкурсну та фестивальну програми супроводжують найкращі оркестри України – Академічний симфонічний оркестр Національної філармонії України

під орудою народного артиста України Миколи Дядюри та Національний симфонічний оркестр України під керівництвом народного артиста України Володимира Сіренка.

Оцінює конкурсантів міжнародне журі під керівництвом Дениса Мацуєва у складі: Юрій Кот (Україна), Валерій Пясецький (РФ), Вадим Руденко (РФ), Міріан Дауельсберг (Бразилія), Мішель Бєрофф (Франція), Хьон Чжун Чан (Південна Корея).

Спеціальний партнер конкурсу – фонд Віктора Пінчука.

ПАРАДЖАНІВСЬКА ОСІНЬ

У Дніпропетровському Будинку мистецтв за ініціативи Дніпропетровського осередку Національної спілки кінематографістів України відкрили фотовистав-

ку «Сергій Параджанов. Дотик». Ця подія проходить у рамках мистецької акції «Дні Параджанова» і присвячена майбутньому 90-річному ювілею кінорежисера і 50-річчю виходу на екран культового українського фільму «Тіні забутих предків».

ВІДЗНАЧИЛИ У МІНСЬКУ

Фільм Кіри Муратової «Вічне повернення» став володарем одразу двох призів ювілейного XX МКФ «Лістапад» у Мінську. Робота відомої одеситки отримала спеціальний приз журі «За естетичну зухвалість», а актор Сергій Маковецький – приз «За кращу чоловічу роль другого плану». Нагадаємо, що світова прем'єра картини відбулася в основному конкурсі

Римського МКФ, після чого фільм був представлений у програмах Московського, Одеського та інших авторитетних кінофорумів, а в жовтні цього року вийшов у прокат на всій території СНД.

Гран-прі «Золото Лістапада», а також приз за кращу операторську роботу дістався картині Павла Павліковскі «Іда» (Польща – Данія). Кращим режисером названий Цзя Чжанке за фільм «Дотик гріха» (Китай – Японія – Франція). Приз імені народного артиста СРСР кінорежисера Віктора Турова «За кращий фільм» дістався картині «У кольорі (Довгі світлі дні)». Спеціальний приз «За дебют» вирушив до Німеччини за картину «Дивна кішечка», українсько-білоруський фільм «Лука» став володарем спеціального призу Президента Республіки Білорусь «За гуманізм і духовність у кіно».

Усього в програмах ігрового кінофоруму взяли участь чотири українські картини.

«СТОРИНКАМИ КОБЗАРЯ»

15 листопада в Національному музеї медицини України, в рамках арт-проєкту «Культура + P2 = мистецтво», відкривається 150-та виставка творів лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка та премії імені Василя Стуса, заслуженого художника України Валерія Франчука «Сторінками Кобзаря».

«Це якийсь вибух справжньої творчої енергії, – говорить куратор проєкту

Руслан Руно. – Ви тільки вдумайтесь – 150-та персональна виставка славетно відомого майстра художніх, графічних та скульптурних творів, котрі за останні 20 років були представлені в багатьох країнах світу. Та 150 – це не магічне число, це наполеглива праця вдень та вночі, без вихідних та відпусток, щоб зробити таку кількість творів, яку мають у своїх колекціях багато музеїв світу. Так, це не магічне число, але, на жаль, воно недосяжне для інших. Я дуже радий представити цю історичну та культурну подію – 150-ту персональну виставку В. Франчука в рамках арт-проєкту «Культура + P2 = мистецтво». Творіть історію!..»

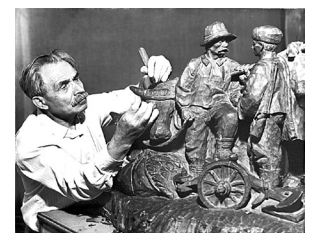
Виставка триватиме до 7 грудня.

ДО ЮВІЛЕЮ

14 листопада у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відкрилась виставка, присвячена 100-літньому ювілею Василя Івановича Свида (1913–1989) – народного художника України, лауреата Державної (нині Національної) премії України імені Тараса Шевченка.

Талановитий скульптор народився у гірському селі Пацканьово нинішнього Ужгородського району Закарпатської області у багатодітній родині. Після закінчення Ясінянської чотирирічної школи з художньої обробки дерева працював у приватних різьбярських майстернях.

Збереглися зразки іконостасного різьблення, виконані В. Свидою за власними проєктами для місцевих церков. Але найдовше довелося йому робити у церковно-реставраційній майстерні у м. Брно в Чехії.

На батьківщину В. І. Свида повернувся у 1945 році. І почав займатися скульптурним різьбленням, у цьому його підтримали відомі закарпатські художники – Йосип Бокшай, Адалберт Ерделі, Андрій Коцка та інші, разом із якими він брав участь у багатьох виставках як в Україні, так і за її межами. Для Василя Свида дерево назавжди залишилося найважливішим матеріалом, в ньому він втілював свої задуми, втім працював також з глиною (теракота, майоліка, фарфор).

На виставці представлені твори майстра, виконані в дереві та майоліці з колекцій Національного музею українського народного декоративного мистецтва, Національного художнього музею України, Закарпатського обласного художнього музею імені Йосипа Бокшая та приватних зібрань.

БУКОВИНСЬКІ НАРОДНІ СТРОЇ

У Вінницькому обласному центрі народної творчості відкрили унікальну виставку буковинських народних строїв

заслуженого діяча мистецтв України Миколи Шкрібляка, члена трьох творчих спілок України: майстрів народного мистецтва, дизайнерів та журналістів.

Виставка триватиме до кінця листопада за адресою вул. Арх. Артина, 33.

ВІД КАМ'ЯНОЇ ДОБИ – ДО КОСМОСУ

15 листопада о 16.00 у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відкривається виставка заслуженого ювеліра України, повного кавалера орденів Меморіального Фонду Карла Фаберже О. В. Мірошнікова «Самородок». Співорганізатором виставки є Музей історичних коштовностей України. На заході представлене каменерізне та ювелірне мистецтво.

Київляни та гості міста вперше познайомилися з творами О. В. Мірошнікова на його персональній виставці, яка відбулася у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва у 2004 р. Відтоді його називають «Галицький Фаберже».

Щоб виконати творчі завдання, митець щоразу опановує нові технології обробки самоцвітів, способи поєднання різних матеріалів, що дозволяють йому досягти особливої виразності та живописності.

Вражає і розмаїття тем, які відображає О. Мірошніков: «...події із життя, природа. Від кам'яної доби, трипільської культури, скіфів та інших культур – до космосу». Автора надихає навколишній світ: стрімкі гори і зелені ліси, ніжні квіти і барвисті метелики. Справжній художник, Олександр Васильович різними засобами відтворює характери персонажів, передає свою любов до них.

Нині митець перебуває у розквіті сил і таланту. Його роботи зберігаються у приватних колекціях України, Європи та Америки. На думку спеціалістів та пересічних глядачів його твори належать до золотого фонду не лише українського, а й світового ювелірного мистецтва.

Виставка працюватиме до 6 грудня.

ВИШИВКА ВОЛИНСЬКИХ МАЙСТРИНЬ

В історико-меморіальному музеї Михайла Грушевського у Києві на Паньківській, 9 проходить виставка «Нев'янучий сад», де представлені вишивані рушники Світлани та Галини Махонюк.

ЗВИЧАЙНОГО ДИВА ТВОРЦІ НЕЗВИЧАЙНІ

В таку високу оціночну формулу вилились враження від X фестивалю «Звичайне диво», що відбувся минулої п'ятниці у Чернігівському Палаці дітей та юнацтва. Його учасники яскравими виступами засвідчили, що пісня, танець, гра на різних музичних інструментах, художнє читання, циркове мистецтво, живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво (основні фестивальні номінації) – для них не просто хобі, а осмислений вибір майбутньої професії. У багатьох з тих, хто пройшов через фестивальну сцену, мрії вже збулися. Так, переможниця 2007 року в номінації «естрадний вокал» Юлія Жирницька зараз працює солісткою обласного філармонійного центру фестивалів і концертних програм, а Олександр Порядинський (призер «Звичайного дива» у 2010 та 2011 роках) входить у першу десятку найкращих співаків вокального шоу «X – фактор».

фото Миколи ДУЛЬЦЕВА

Захід показав, що впевнено торують шлях на професійну сцену і цьогорічні його учасники. Усі вони продемонстрували свій неабиякий хист, причому дехто не в одному жанрі. Всі отримали заслужені нагороди. А Гран-прі по праву дісталось Лілії Драган (номінація «циркове мистецтво»).

«ОСІННІЙ САЛОН» У ЛЬВОВІ

У Львівському Палаці мистецтв відкрився 17-й Міжнародний осінній салон «Високий замок – 2013». На цьогорічній виставці представлено понад триста робіт 250 митців з різних регіонів України, а також із Польщі, Великобританії, Литви і Норвегії. Вона включає у себе три експозиції: виставку творів сучасних художників «Високий замок-2013», «Український плакат у Львові» та робіт Романа Сельського, засновника львівської малярської школи, 110-річчя від дня народження якого відзначають його шанувальники.

Помилюватися творчістю цього видатного художника, а також роботами сучасних митців можна упродовж місяця у Львівському Палаці мистецтв.

«ВИТЯЗЬ КИЇВСЬКОГО ДИТИНЦЯ»

Під такою назвою 16 листопада в «Парку Київська Русь» відбудеться грандіозний фінал Міжнародного турніру з історичного фехтування.

Це щорічний спортивний марафон, на фінішну пряму якого вийдуть лише найдосвідченіші та найсміливіші команди. За право боротися у фінальних боях змагалися 15 команд, а це більше сотні найсильніших спортсменів не тільки України, а й сусідніх країн. Лише три команди зустрінуться на ристалищі Парку, щоб визначити переможця турніру.

Крім того, вершники дружини князя Володимира покажуть захоплюючі кінно-трюкові шоу, турніри кінних лучників і лицарів, княже полювання. А красиві слов'янки розвеселять гостей жартівливим номером, в якому буде гостра суміш гумору і трюків на конях.

Цікаву гумористичну програму підготував театр «Парку Київська Русь». Актори будуть веселити сценками про сільського ловеласа, богатирів, які на війну збиралися, і билиною про те, як король дружину вибирав. Гарний настрій гостям Парку – гарантовано!

А ввечері, після урочистого нагородження – яскраве шоу та феєрверк на честь переможців!

Прийдіть на фінал турніру «Витязь Київського Дитинця» і підтримайте бійців, розділіть з ними радість перемоги, насолодіться хорошим відпочинком і яскравим видовищем!

З нагоди Дня студента – для студентів знижка на вхідний квиток 50 %!

«Парк Київська Русь» розташований в с. Копачів Обухівського району Київської області. Дістатися Парку з Києва можна маршрутками від станції метро «Видубичі».

100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОЛЕКСИ ВОРОПАЯ

В Одесі в рамках Ідеологічного клубу активісти молодіжної громадської організації «Студентська Свобода» провели лекцію, присвячену 100-річчю від дня народження видатного науковця, етнографа та письменника, одесита Олексі Воропая.

ПРОЕКТ ІРИНИ ФЕДДЕР

У Мистецькому Арсеналі в рамках арт-форуму ART KYIV Contemporary 2013 вперше презентовано проект української художниці (26 живописних робіт) Ірини Феддер, яка понад 10 років живе і працює у Німеччині.

СКУЛЬПТУРНА ПРЕМІЯ

У межах міжнародного фестивалю сучасної скульптури Kyiv Sculpture Project 2014 триває прийом заявок на здобуття міжнародної скульптурної премії для молодих художників Kyiv Sculpture Project Prize. Це перша в Україні спеціалізована премія для художників, що працюють з публічним мистецтвом.

Претендентом на здобуття нагороди може стати будь-який художник віком до 35 років.

Заявки приймаються до 20 грудня включно.

«УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ЕМІГРАЦІЯ»

15 листопада в Київському міському будинку вчителя відкривається виставка «Українська студентська еміграція (за документами ЦДАЗУ)».

В експозиції представлені документи з фондів ЦДАЗУ (фотографії, комунікати, статuti, листи, статті, афіші), які репрезентують тенденції в українському студентському русі XX століття в еміграції. Виставка демонструє історію заснування та основні форми діяльності українських студентських організацій, особливості української молодіжної еміграції у міжвоєнний і післявоєнний періоди. Наприклад, фото першого президента Центрального союзу українського студентства (ЦЕСУС) Петра Гана (1922 р.), лист українського студентського товариства «Січ» в Граці (26 серпня 1947 р.), Заклик ЦЕСУСу «До українського студентства. До 60-річчя Крутянської річниці» (26 січня 1978 р.) тощо.

Виставка триватиме до 21 листопада. Вхід вільний.

АНОНСИ

15 листопада Мистецько-концертний центр ім. Івана Козловського Київського національного академічного театру оперети пропонує зустрітися за адресою Хрещатик, 50-Б на вечорі поезії, музики і живопису, присвячену Києву – «Є в Києві Замок Барона...» Початок о 19.00.

16 листопада в Санлісі (45 км від Парижа) відкриється для відвідувачів церква Анни Ярославни, яку придбала єпархія святого Володимира в Парижі (Українська греко-католицька церква) на чолі з єпископом Борисом (Гудзяком) – ректором Українського католицького університету. У цей день тут відслужать урочисту архієрейську літургію. А 17 листопада українці зможуть взяти участь у поминальній архієрейській літургії в Соборі Паризької Богоматері, щоб спільно помолитися за жертв Голодомору.

16 листопада в Києві за адресою вул. Михайла Стельмаха, 6-а, в рамках відзначення 80-х роковин голоду-геноциду 1932–1933 років відбудеться XI з'їзд Асоціації дослідників голодоморів в Україні.

17 листопада у Національній опері України – «Жізель». Вперше головні партії балету виконають світові зірки хореографії – Світлана Захарова та Сергій Полунін. На столичних глядачів чекає постановка класичного балету у виконанні прем'єрів, імена яких викликають захоплення поціновувачів мистецтва танцю і збирають аншлаги в найзнаменитіших європейських театрах.

17 листопада з 13 до 16 години в Державній бібліотеці України для юнацтва відбудеться культурно-розважальна «Східна вечірка». Це один із заходів циклу «Культура народів світу», створеного з метою розкриття глибин національних традицій та ознайомлення з мистецькими і культурними просторами маловідомих на наших теренах культур.

18 листопада о 18.00 у Київському академічному Молодому театрі за адресою: вул. Прорізна, 17, відбудеться майстер-клас австрійського актора і режисера Мартіна Вальца «Літературне читання з точки зору читця» – для акторів, режисерів, арт-критиків, драматургів та арт-менеджерів. Організатори – громадська організація «Театральна платформа», Австрійський культурний форум у Києві та Київський академічний Молодий театр.

19 листопада о 17:00 у Національному музеї літератури, за адресою вул. Б. Хмельницького, 11, відкриється виставка творів лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка і премії імені Василя Стуса Валерія Франчука до 80-річчя Голодомору – геноциду в Україні «Пом'янімо, пом'янімо, пом'янімо!»

20 листопада в Чернігівському художньому музеї ім. Григорія Галагана відкриється виставка «Реквієм» з фондової колекції Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця».

**ДЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ РАДІО,
ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ**

16 листопада в Україні відзначають День працівників радіо, телебачення та зв'язку. Свято започатковано згідно з Указом Президента України від 11 листопада 1994 року на підтримку ініціативи працівників радіо, телебачення і телекомунікаційної галузі. Саме 16 листопада 1924 року в Харкові вийшла в ефір перша в Україні радіопрограма.

Сьогодні Україна є державою з розвинутою мережею електронних засобів масової інформації, у яких працюють близько 250 тисяч чоловік. Завдяки людям, які відзначають це професійне свято, зникають будь-які відстані, надходить інформація до найвіддаленіших куточків країни.

**РАДІОДИКТАНТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ**

«Творити величне просто – разом! Твори хвилю єдності!» – під таким гаслом 11 листопада на Українському радіо пройшов Всеукраїнський диктант національної єдності. Його провів доцент Київського університету ім. Б. Грінченка, автор шкільних підручників з української мови та літератури Олександр Авраменко. Ті, хто написав без помилок, будуть відзначені призами. Це – грошові премії, книги, радіоприймачі, компакт-диски із унікальними записами Українського радіо.

Прокоментувати подію ми попросили першого заступника генерального директора НРКУ **Анатолія Табаченка**.

– Це унікальна акція, мета якої – консолідація українського суспільства навколо нашого найбільшого багатства – рідної мови. Радіодиктант проводимо щороку до Дня української писемності і мови. Коли люди по всій країні у визначений час пишуть диктант, то десь у глибині душі народжуються патріотичні почуття, які дозволяють відчувати себе причетним до нашої землі, історії, культури, традицій.

– Диктант пишуть і в інших країнах?

– Так. Отримуємо листи і з країн Балтії, Канади, США, Латинської Америки, Австралії, Польщі, Російської Федерації і навіть з Таїланду.

– А якого віку автори?

– У попередні роки брали участь люди від шестирічного до 90-річного віку. Торік ми запрошували на нагородження навіть цілу сім'ю – писали старенька бабця, батько, мати, шестирічна дочка і трошки старший син-школяр.

– Анатолію Дмитровичу, користуючись нагодою, дозвольте від імені працівників нашого видавництва привітати Вас і весь колектив радистів із майбутнім Днем працівників радіо, телебачення і зв'язку. Щастя, здоров'я, успіхів у особистому житті і праці, а головне – вдячних слухачів.

Спілкувався
Антон ЩЕГЕЛЬСЬКИЙ

У Київському палаці дітей та юнацтва завершився Всеукраїнський фестиваль дитячої творчості етносів України «Всі ми діти твої, Україно!».

Цього разу фестиваль проходив у рамках Року дитячої творчості і приурочений 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка.

На сцені палацу – понад двісті дітей, які прибули з усіх куточків держави й представляють різні етноси.

І зазвучало слово «дружба» грузинською, грецькою, вірменською, татарською, польською, словацькою, циганською мовами.

– Щоразу радіо й хвилююся водночас, коли діти виходять на сцену, – говорить Тереза Тетерич, директор Мостиської середньої школи № 3, що на Львівщині. – А душа співає разом з ними. Наших співучих «Мостиських соловейків» знають далеко за межами України. У репертуарі

Хай живе дружба!

На сцені – учасники Київської дитячо-юнацької хореографічної студії ім. М. Коломійця

чимало польських народних пісень, чудові танцювальні композиції.

А тим часом на сцені – «Чучулички+хоро» – вокально-хореографічний ансамбль з Тернівки, що на Миколаївщині.

– У перекладі з болгарської «чучулички» – це жайворонки, – наперебій розповідають мені учасники цього ансамблю. – Ми раді, що приїхали до Києва показати свою майстерність. А ще у нас є можливість побачити й ближче пізнати культуру інших етносів України. Аби зібрати болгарські автентичні пісні, нам довелося з диктофоном знайти старожилів у Тернівці. Ми вже неодноразово бували на міжнародних фестивалях у Болгарії, маємо відзнаки.

На сцені – лауреат Всеукраїнських та міжнародних конкурсів, солістка Чернігівської єврейської общини Адель Шурубура.

Звучить пісня «Єрусалим». Цій зірочці вже аплодують стоячи. Юне обдарування з чотирьох років займається співом, а з п'яти – грає на скрипці. Лише за останні три роки Адель стала лауреатом дванадцяти різних конкурсів.

У залі запала тиша, коли співала Ніно Басілая «Суліко», а потім вибухнула оплесками.

Вихором закружляли у танці учасники колективу «Наша файна» із Закарпаття, які виконали словацький танець. Грецьке танцювальне мистецтво представив на фестивалі колектив «Біла птаха», німецьке – «Дойче Квелле». Підхопив залу й запальний циганський танок у виконанні ансамблю «Житанес». І, звісно, яке ж свято без українського гопака! Свою неперевершену майстерність продемонструвала Київська дитячо-юнацька хореографічна студія ім. М. Коломійця.

– Всеукраїнський фестиваль «Всі ми діти твої, Україно!» започаткований Радою національних товариств України 1988 року, – розповідає її голова Ілля Левітас. – Відбувається щороку за підтримки Міністерства культури України. Тематика різноманітна. Цього року підтримуємо дитячу творчість.

Всі учасники фестивалю нагороджені дипломами лауреатів від Міністерства культури України та Ради національних товариств України.

Швидко й непомітно минули дві години дійства. Відшуміли пісні і танці. Подумалось: частіше треба проводити подібні заходи, можливо, й на більших майданчиках, для більшої аудиторії, щоб дитяча творчість не обмежувалась лише роком.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото Юрія ШКОДИ

Феєричний бенефіс віртуоза

«Кнопочки, кнопочки...» – під такою назвою відбувся творчий вечір у Національній філармонії України, присвячений 60-річчю від дня народження і 40-річчю творчої діяльності народного артиста України, баяніста Сергія Грінченка.

Ювіляр – один із кращих представників української баянної школи, в чому ми переконалися, почувши як кнопочки інструмента, оживлені його вправними пальцями, створюють дивовижну музику. Артист продемонстрував якості, що вирізняють його з-поміж інших: бездоганне та інтуїтивне відчуття стилю композиторів різних епох, віртуозну техніку гри, досконале володіння штриховою палітрою і тонку поетичність виконання. А також подивував публіку неповторною «бісерною» грою, про яку наша газета у № 45 згадувала в інтерв'ю з ним.

У цей день музикант слухав теплі слова на свою адресу і приймав нагороди від шанувальників його творчості, митців та учнів. Генеральний директор Національної філармонії України, професор Дмитро Остапенко зачитав вітання міністра культури України Леоніда Новохатка, в якому згадано, що в доробку артиста величезна кількість успішних концертів в Україні,

С. Грінченко з ансамблем «Рідні наспіви»

тріумфальних гастролей за кордоном та творчих перемог на міжнародних конкурсах, оголосив постанову колеги Мінкультури про нагородження Сергія Грінченка почесною відзнакою міністерства «За досягнення в розвитку культури і мистецтв».

Говорили про заслуги ювіляра як керівника прославленого квартету баяністів імені М. Різоля, репертуар якого, за словами Д. Остапенка, він наповнив новим змістом і перспективою, та як прекрасного викладача Національної музичної академії. Професор Білоруської академії музики Микола Севрюков зазначив, що виступи квартету ім. М. Різоля в Білорусії мали неабиякий успіх.

Незабутній вечір подарували слухачам щойно згаданий колектив, ансамблі «Рідні наспіви», «Дивограй», «Веселі музики», «Граї, гармонь!»

(м. Севастополь), «Первоцвіт» та Театр пісні «Джерела». Музичні вітання прозвучали також від заслужених артистів України І. Гапон, В. Чернокондратенка (балалайка), заслуженого артиста Татарстану Д. Султанова (Казахстан) та баяністів, лауреатів міжнародних конкурсів Р. Онисківа, І. Бикова, В. Харченка, О.Нурланова (Казахстан).

Прозвучали твори В. А. Моцарта, А. Гайдена, В. Зубицького, В. Подгорного, В. Грідіна, Р. Гальяно, А. П'яццолли, М. Різоля, С. Грінченка та ін. Зірвало гучні аплодисменти виконання музикантом твору Анатолія Гайдена (Соната № 1 для баяна: I. Allegro). «Я написав її із задоволенням, оскільки сам баяніст. Він грав її і в Мінську, а Дамір Султанов – в Казахстані та Росії. Цей музикант розуміє музику і добре її втілює», – сказав пан Анатолій.

У творчому доробку С. Грінченка – сольні програми, виступи у складі квартету та з оркестрами. Гаряча пристрасть музиканта – ансамблеве музикування. Як соліст філармонії він успішно виступав із блискучими музикантами, зокрема, з Євгеном Тростянським (балалайка), у співтворстві з яким створив популярні нині п'єси «Український сувенір», «Кадриль», «Капітан». Публіка оцінила твори С. Грінченка у співтворстві з І. Дунаєвським та Є. Тростянським, виконані ювіляром та В. Чернокондратенком (балалайка). І навіть слухачі, яким такий дует здався несподіваним, помітили, що один інструмент збагачує звучання іншого незвичними барвами.

Анатолій Калениченко, завідділу музикознавства Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, зауважив: «Виконавець такого рівня рідко зустрічається. Коли голосно граєш, то всі змушені слухати, а коли тихо, то для того, щоб тебе слухали, слід бути класним музикантом. І він якраз такий. Ми видали вже 3 томи «Української музичної енциклопедії». І в першому не випадково є стаття про С. Грінченка, бо далеко не про багатьох там розміщено інформацію».

Світлана СОКОЛОВА
Фото Анатолія СЕЛЕНТІЯ

Нові горизонти Івана Марчука

У Вільнюсі відкрилася персональна виставка робіт відомого українського художника Івана Марчука «За горизонтом – нові горизонти». 70 полотен художника експонуються в палаці Радзивілів – філії Національного художнього музею Литви.

Мені було цікаво дізнатися, про що мріє 77-річний художник, який має світову славу й багато регалій. Народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Іван Марчук єдиний з українських живописців був прийнятий до Золотої гільдії Римської академії сучасного мистецтва. У 2007 році британська газета «The Daily Telegraph» внесла його ім'я до сотні геніїв людства, які створюють багатовимірний образ сучасного світу і, випереджаючи час, визначають напрямки та перспективи розвитку постіндустріальної цивілізації.

Відповідь була в душі художника:

– Думаю, що вже доріс до того віку, щоб знайти собі жінку. Я завжди про це мріяв, але на першому місці у мене живопис. Зауважте, що жінка й живопис починаються з однієї літери. І ось живопис мене покоровив настільки, що відірвав від життя нормального.

Під час відкриття виставки

Я хотів бути тільки в одному примірнику. Робити те, що ніхто не робив і так, як ніхто не робив. По цей день я у цьому котлі варюся, постійно ненаситний, незадоволений у плані роботи на полотні. А мистецькі мрії – вони у мене безмежні. Останній цикл так і називається – «Погляд у безмежність», 41 картину вже намалював у цьому плані...

ДЕСЯТЬ ЦИКЛІВ – «ДЕСЯТЬ МАРЧУКІВ»

Світові експерти говорять про феномен Івана Марчука.

За словами українського мистецтвознавця Тамари Стрипко, одна з розгадок його феномену полягає у багатогранності й дивовижній працездатності художника. Загалом у доробку художника близько п'яти тисяч полотен. Сьогодні вже існує 10 художніх циклів майстра – «десять Марчуків». Кожний цикл – це завжди новий світ, нова грань митця:

– Відповідь, у чому феномен Марчука, треба шукати у тій землі, де ріс художник, у світобаченні, яке формувалося на цій землі. Ну і, звичайно,

в колосальній працездатності самого художника.

Нехтуючи будь-якими канонами, він творив власну філософію, власне мистецтво, шукав і знайшов власний шлях.

МУЗЕЮ МАРЧУКА В УКРАЇНІ ПОКИ ЩО НЕМАЄ...

Були часи, коли творчість художника не сприймали на батьківщині. Про те, хто такий Марчук, українцям розповідали іноземці. Із 1988 до 2001 року художник працював і жив в еміграції, потім повернувся до України, де на нього чекали нові випробування:

– Коли я повертався з Америки, думав, що їду в нову країну і буду їздити зі своїми картинами по світу. Але виявилось не зовсім так. Це перша «вилазка» за межі України з виставкою – своє вікно в Європу пробиваю.

За словами Тамари Стрипко, до цих пір триває епопея з будівництвом музею художника. Іван Марчук додає, що в Україні щороку відбуваються кілька персональних виставок, але його рівень як художника вимагає більш широкого показу картин:

– Якщо б ви були у мене в майстерні, то жажнулися б. Люди приходять і просто плачуть, дивляться і кажуть: «Як можна такі скарби ховати?!» Я кажу, що не

ховаю. Просто не маю, де їх показувати.

«СПІШІТЬ РОБИТИ ДОБРО»

Митець розмовляє своїми творами. Картини Марчука – це послання людям миру і щастя, розповідь про добро і зло, життя і смерть, свідчення любові до вищих ідеалів. Наразі, усне послання Івана Марчука до своїх співвітчизників наступне:

– Люди, спішіть робити добро, бо стільки вже того роздору в Україні! Будьте добрими, спокійнішими, чеснішими, не такими злими, допомагайте один одному.

ВИСТАВКУ У ВІЛЬНЮСІ ПІДТРИМАЛО МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Ініціатива щодо проведення виставки Івана Марчука у Вільнюсі, яку підтримали литовські державні структури і Посольство України в Литві, належить литовському українцю Івану Буканіну. А фінансову допомогу надало Міністерство культури України.

На презентації виставки був присутній міністр культури України Леонід Новохатько, дипломати, представники української діаспори та литовські шанувальники творчості Івана Марчука.

Людмила ПИЛИП,
Рига

Європейське турне Ореста Манюка

Орест Манюк

У культурно-інформаційному центрі при Посольстві України у Франції, що в Парижі, відкрилася виставка робіт відомого львівського художника Ореста Манюка.

Організована за сприяння директора культурного центру Олега Яценківського та президента Міжнародної організації «Український дім», що при центрі, пана Олега Ковалю, виставка стала для французьких гостей справжнім відкриттям українського імпресіонізму. Експозиція Ореста Манюка, яка щойно прибула з Лондона, справила неабияке враження на паризьку публіку. Був присутнім на відкритті й арт-директор та спонсор

проекту Ігор Турчин, який супроводжує європейське турне львівського живописця. Упродовж вечора пан Орест багато розповідав про свою творчість, подорожі, організацію мистецької роботи та участь картин у світових виставках. Гості були приємно вражені високою майстерністю та професіоналізмом робіт художника, а також своєрідним стилем і технікою виконання. Та й справді було чому дивуватися, адже тонка поезія живопису Ореста Манюка говорить сама за себе. Сонячна, позитивна, сповнена кольоровою гами всіх відтінків, вона зачаровує і хвилює своїми пейзажами – як українськими, так й іноземними. Завдяки цьому пан Орест, який працює в галузі станкового мистецтва, став учасником більше ста виставок, у тому числі й міжнародних. Причому 16 із них були персональними. Роботи талановитого художника знаходяться в 34 країнах світу. Отож, запитує майстра.

– **Що Ви очікували від французької публіки, і чи справедливі ваші сподівання?**

– Я вперше в Парижі з персональною виставкою. Чесно кажучи, був вражений великою зацікавленістю зі сторони французів, які добре розуміються в

художньому мистецтві і, особливо, в імпресіонізмі.

– **Наскільки мені відомо, Ви ніколи не втрачаєте можливість намалювати одну-дві картини в тій чи іншій країні, де перебуваєте з творчим візитом. Яку місцину обрали б у Франції, щоб відобразити її на своєму полотні?**

– Є у мене творча ідея щодо містечка Санліз, де в XI столітті була резиденція королеви Анни Ярославни. Хочу намалювати церкву, збудовану нею на честь народження сина.

Виставка Ореста Манюка в Українському культурно-інформаційному центрі при Посольстві України у Франції

стала не єдиним відкриттям для французької публіки. На вечорі були присутні й гості зі Львівського міського Палацу культури імені Г. Хоткевича: творчий дитячий колектив зразкової студії образотворчого та ужиткового мистецтва на чолі з керівником Галиною Якубишин та учасники зразкового дитячого ансамблю танцю «Квіти України» з керівником Іриною Колесниковою, які на той час перебували у Франції з пленером на запрошення президента Міжнародної організації в Парижі «Український дім» Олега Ковалю. Тому в заключній частині вечора учасники ансамблю танцю «Квіти України»

представили годинний виступ-концерт, а також було проведено конкурс-відбір кращих дитячих малюнків львівської зразкової студії.

Завершивши вечір, художник Орест Манюк оголосив переможців конкурсу дитячого малюнка та нагородив їх своїми афішами з власним підписом. Франкомовні гості зі щирою зацікавленістю та захопленням спостерігали за всім, що відбувалося в залі. За судженнями багатьох із них, у Франції сьогодні все популярнішою стає організація спільних культурних заходів за участю дорослих та молоді. Жителі Парижу стверджують, що таким чином скорочується культурний розрив між поколіннями, з'являються спільні інтереси і культурні цінності. У цьому плані можна сказати велике спасибі художникові Оресту Манюку, який у день відкриття персональної виставки не знехтував контактом із тим поколінням молодих талантів-земляків, яке бачить в ньому взірць для наслідування.

Любов БОДНАРЧУК,
член Національної спілки журналістів України

Виставка стала для французьких гостей справжнім відкриттям українського імпресіонізму

НОВИНИ

«СКРИПКА СЕВЕРІНА»

У рамках XX Міжнародного фестивалю «Музика без меж» відбулася акція передачі скрипки від фонду «Мистецтво без меж» у дар Харківській середній спеціальної музичній школі-інтернату з нагоди її 70-річчя.

Ініціатор акції – лауреат міжнародних конкурсів, професор Вищої школи музики у Женеві та Берні, випускник ХССМШІ 1991 року, засновник швейцарського благодійного фонду «Мистецтво без меж» Денис Северін. «Нашому фонду всього рік, та про нього вже знають. Саме нам принесла якісну старовинну скрипку жінка, попросивши не називати її (у Європі, зазвичай, благодійність є безіменною), а ще – віддати інструмент у дитячі руки. Я відразу подумав про свою рідну школу», – розповів Денис Северін.

«Щороку Денис приїздить до нас, і кожен його візит – уже свято для всіх нас, – ділиться враженнями педагог по класу віолончелі В. Ввозна. – Цінним подарунком став його сольний концерт у стінах школи на пошану чудового музиканта і педагога Ігоря Рожавського (1939 – 2006), у якому він блискуче продемонстрував три грані свого інструмента, зігравши дуже різну за стилем музику – Баха, Хіндеміта, Кассадю. Протягом наступних двох днів він дав для десяти старших учнів індивідуальні майстер-класи. Денис привіз віолончелістам і матеріальний презент – повний комплект струн».

«За час навчання гри на скрипці дитина повинна змінити інструмент 5 разів: «восьмина», «чвертка», «половинка», «0,75» і, нарешті, «ціла». Для багатьох батьків це непосильно за коштами. Тож поява у школі якісної, майстрової, звучної, зручної для гри «цілої» скрипки – неоціненний подарунок, яким може користуватися не одне покоління юних музикантів. «Скрипку Северіна» ми передаватимемо від дитини до дитини (від 8–9 років і до випуску) за рішенням педради», – ділиться планами завідувач струнно-смічковим відділом, викладач-методист Ірина Гребньова.

«Нашій школі дарували різні інструменти музиканти зі світовими іменами – серед них Володимир Крайнев, Володимир Співаков, Валерій Соколов. Це вже п'ята подарована скрипка. Але школі катастрофічно не вистачає якісних маленьких віолончелей та альтів. Сподіваюся, що і цю проблему буде вирішено. Якщо наша школа постачає світові висококласних музикантів, то світ може постачати нам висококласні інструменти. Бо на середньому (навіть у початкових класах) професійного музиканта виховати неможливо», – підсумував заслужений діяч мистецтв України, директор ХССМШІ, професор Валерій Алтухов.

Тетяна КАЗАКОВА

«Летючий Голландець» – сюрреалістичний сон у 3d...

Прямо посеред золотої осені в культурно-музичному житті столиці відбулася, без перебільшення, неординарна подія: на сцені Національної опери України у рамках гастрольного туру Донецького національного академічного театру опери та балету імені Анатолія Солов'яненка («Донбас-опери») кияни змогли послухати й побачити оперу «Летючий голландець» Ріхарда Вагнера.

Постановку було приурочено до 200-річчя від дня народження Ріхарда Вагнера – ювілею, який цього року відзначає весь світ. Це перша українська постановка «Летючого голландця» мовою оригіналу й за авторською партитурою. Зрештою, це – амбіційний культурний українсько-німецький бізнес-проект: інвестором постановки (вона обійшлася у 3,5 млн грн, ставши найдорожчою в історії вітчизняного театру), окрім німецької сторони, виступила найбільша українська фінансово-промислова компанія СКМ найбагатшого українця Ріната Ахметова.

Не секрет, що сучасного глядача-слухача, вихованого в епоху високих технологій, можна захопити оперними спектаклями тільки через візуалізацію. І слід визнати, що трактування опери Вагнера німецьким режисером-постановником Марою Курочкою у співдружності з німецькими художниками-сценографами Момме Хінріхсом і Торге Мьоллером, а також художником костюмів Юлією Харттунг було переконливим, яскраво фантазійним і самобутнім. Величезна відеопроєкція монументального корабля-судна «легендарних часів» на весь задник сцени на тлі мерехтливого похмуро-неспокійного небаморя або моря-неба створювала потрібний образ вічного блукання корабля-примари разом із його хазяїном – Летючим голландцем та екіпажем матросів-примар. Саму ж сцену, що сприймалася то жемною твердю, то імітувала корабельну палубу, то поглиналася бурхливими морськими хвилями, було зафіксовано під спеціальним кутом нахилу для створення кінематографічного, стереоскопічно-просторового 3D-ефекту.

Вагнер, котрий мріяв про органічно цільне оперне дійство-видовище, навіть не підозрював, які небували перспективи для найрізноманітніших постановок його оперних полотен відкриваються у XX і XXI століттях. Тому режисеріві

Сцена з вистави

Марі Курочці потрібно було добре поміркувати над винайденням нової сценічної версії, оскільки опера «Летючий голландець» – одна з найпопулярніших у європейському оперному репертуарі, що не раз інтерпретувалася в руслі сучасних тенденцій режисури й сценографії.

Зав'язка дії відбувається ще під час оркестрової увертюри: головна героїня, донька капітана норвезьких моряків Зента, узавши шлюб із нелюбом (бо насправді вона з дитинства мріє про легендарного моряка – Голландця, приреченого сатанинським прокляттям на вічні блукання), вистрілює в себе з пістолета, тож усі наступні події відбуваються у її передсмертному сюрреалістичному сні-фентезі. Без подібного режисерського ходу багато чого у цій сценічній версії сприймалося б як казково-фантастичні вигадки. Адже як, приміром, у реальній дійсності пояснити появу серед живих людей примармерців із корабля-примари, на якому прибув Летючий голландець? І як розуміти, що ліжко – це ще один важливий (хоч і неживий) «персонаж опери»? Але в контексті сну-галюцинації все стає логічним і зрозумілим: на ліжку-могилі спить-помирає-марить Зента.

Ліжко стає порталом між двома світами – земним і потойбічним. Тому через отвір у ньому, немов із могильної безодні, вилазять білі мерці-примари, звідти ж, а не через звичайні двері, з'являється й батько Зенти Даланд – сон допускає все. Біле простирadlo ліжка розростається до гігантських розмірів (на усю сцену), імітуючи хвилі океану, і перетворюється на дрейфуючий пліт, на якому Зента мандрує у своєму сюрреалістичному сновидінні. Таким чином, Голландець на кораблі-примарі, а Зента на ліжку подорожують назустріч один одному.

Ситуація сну пояснює навіть режисерські зміни у фіналі опери. Згідно з авторським текстом, Голландець, зазідавши Зенту в невірності,

швидко відпливає на своєму кораблі, а Зента, доводячи йому свою відданість, кидається в безодню океану, через що корабель-примара тоне, прокляття втрачає силу, а Зента з'єднується з Голландцем: їхні душі-видіння з'являються на гребені хвилі. Мара Курочка вирішує все трохи інакше: головні герої залишаються разом, тим самим знімається прокляття, але від нав'язливого нареченого Ерика Зента рятується не самогубством, а стріляючи в нього з пістолета.

Багато що у спектаклі було зроблено на високому професійному рівні. Гарною була й вокальна подача всіх персонажів, особливо головних: Голландець (Андреас Макко, Німеччина), Зента (Олеся Алексеева, Україна), Даланд (Вальтер Фінк, Австрія), Ерик (Давід Йім, Німеччина). Органічно монтувалися у хорові й ансамблеві сцени, що в практиці вітчизняних постановок зустрічається досить рідко. Спів відрізнявся культурною європейського трактування вокального образу кожного персонажа – з тонким інтонуванням, емоційними градаціями й нюансами. Але найголовніше, що всі герої увесь час грали, не перетворюючись у жодному разі на статичних манекенів.

Усе б було добре, якби в бочці з медом не виявилось орудом диригента Михайла Синькевича (Росія) був явно не на висоті, – скоріше, навпаки. Про нюанси подачі оркестрової партитури говорити було взагалі важко, оскільки не витримувався елементарний баланс між групами з особливо «кульгавою» духовою. Тому не виникло яскравого динамічного оркестрового вагнерівського рельєфу, не кажучи вже про те, що музичний супровід повинен доповнювати партію героїв, підкреслювати характер їхніх переживань і почуттів. Через слабку оркестрову гру не вдалося відтворити закладену композитором

романтико-вулканічну міць у показі бурхливої, безкрайньої, похмурої водної стихії, по якій мчить корабель-примара.

Утім, прикрі оркестрові недоліки не перекрили загально-го позитивного враження від усього дійства, тому що загальна драматургія виписалася логічно, гладко, завершено. Сучасна європейська режисура та інноваційна сценографія наділяють класичні оперні вистави образною й символічною багатозначністю, прикладом якої саме й став донецький «Летючий голландець».

Що таке життя і смерть, і де грань між цими феноменами? Можливо, ми мертві, навіть маючи фізичне втілення, оскільки по-справжньому живемо тільки тоді, коли бачимо мету, якої прагнемо досягти. А чи не є наше життя лише ізольованим блуканням у невідомому хаосі земного буття? Адже всі ми вкрай самотні, усі ми, по суті, летючі голландці в безмежному океані буття. Тому й прагнемо знайти котрий свою «другу половинку».

І ще: як існувати у світі, пристосовуватися до нього непересяченими особистостям, котрі не можуть реалізувати себе у повсякденності, прийнятній для більшості? Саме такими неординарними є Зента й Голландець. І що таке любов? Бо кожен із нас вкладає у це слово свій зміст? А вірність у коханні – це взагалі тема, особливо актуальна для нашого технологічно-прагматичного, іронічно-цинічного часу з його інфляцією почуттів як таких. Однак, мабуть, так було й раніше, раз Вагнер у позаминулому столітті (1843 року!) так гостро підняв цю проблему й обговорив її із сучасниками через своє оперне дітище.

Питань опера ставить чи мало, доводячи нинішню актуальність оперного театру Вагнера. Але нам, українським слухачам-глядачам, такі вистави даються не без гіркоти, оскільки зрозуміло: це поодинокі акції, реалізовані тільки завдяки потужному матеріальному інвестуванню. У жодному разі не хочу знецінити значення цієї постановки, але ця «крапля у морі» показала нам справжній європейський рівень, до якого нам, зокрема нашим оперним театрам, слід ще рости й рости, якого треба прагнути. Бажано, щоб практика таких постановок стала для нас звичною, як це давно відбувається на Заході. Тоді в нас не виникатиме потреби ні «наближати» до себе Європу, ні «наближатися» до неї.

Анна ЛУНІНА

Леонід Мужук: «Переступати через правду не можна...»

Леонід Мужук. Сценарист, кінодраматург, кінорежисер, журналіст. Заслужений діяч мистецтв України (1996), народний артист України (2008), лауреат Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1989), Премії імені В'ячеслава Чорновола з публіцистики та Премії імені Івана Франка в галузі інформації.

Сьогодні Леонід Петрович – гість нашої редакції. Ведемо мову про родинні витоки, шлях у кіномистецтво і, звичайно, про наболіле.

– Леоніде Петровичу, ми з Вами знайомі не один десяток років. І все ж чимало сторінок Вашої біографії хотілося б з Вашої згоди відкрити не тільки для себе, а й нашим читачам. Отже, звідки Ваші корені?

– У метриці записано, що я народився в Київській області, Вчорайшенський район, село Мусіївка, тепер Ружинський район, південна Житомирщина. Це дуже близько до Києва і Вінниці, до Білої Церкви і Верховні, де я ходив до школи і де колись був Оноре де Бальзак. Корені мої селянські. Батько і мати пережили, за їхніми словами, і революцію, і громадянську війну, і 33-й, і 41-й, і 43-й, і 47-й. Батько раніше пішов із життя, а мати ще увійшла і в Українську незалежну державу.

– Чим і коли саме приваблювало Вас кіномистецтво? Як опинилися, зокрема, на кіностудії імені Довженка?

– Я філолог за освітою. Ми, студенти, практично досвід здобували через кінематограф. Та ще й трапилась щаслива нагода: мій колега зі старшого курсу Борис Дзюба запропонував піти на студію імені Довженка подивитися, як Григорій Тютюнник працює над сценарієм за романом свого брата Григорія Тютюнника «Вир». Таким чином захопився – Борис Дзюба чорнову роботу літпрацівника вирішив перекинути на мене. Моя функція полягала в тому, щоб на дубляжах, на озвученні фільмів, де працювали актори з усього Союзу, я вислуховував їхні тексти і вносив свої корективи – відстежував наголоси, правильну фонетику, літературну вимову. І коли Микола Мащенко запросив мене, не просто найняв, а запросив на свій фільм «Комісари», я на останньому етапі вносив туди свої редакторські правки. Уявляєте: Миколі Павловичу – Майстру я, студент, подавав пропозиції... Він мене запросив і на перегляд стрічки, цікавився моєю думкою. А після перегляду повів до директора студії Василя Цвіркунова, не сказавши з якою метою. Відчинив двері: «Василію Васильовичу, можна?» Зависла пауза. Мащенко продовжив: «Я привів майбутнє українського кіно». «Ну, якщо майбутнє, то хай заходить...» Так я прийшов на студію Довженка вже як штатний працівник.

– Наступний етап – студія «Укртелефільм». З редакторської посади – до генерального директора...

– Це була теж доволі несподівана ситуація. Коли я вже працював на студії Довженка, у колег на «Укртелефільмі» виникла проблема: на завершальному етапі треба було впорядкувати драматургію 5-серійного фільму, який із різних причин не був закінчений. Звернулись до кіностудії Довженка, аби хтось компетентний прийшов, вник у проблему

і допоміг. Охочих не знайшлося, а я – молодий, бездомний випускник – чому б і не погодитись? Поїхав до Ялти, зустрівся з режисером стрічки Анатолієм Слісаренком, знайшов з ним спільну мову. В тому брав участь і Василь Сичевський, відомий письменник. Разом ми завершили це кіно. Директор студії «Укртелефільм», нині покійний Роман Михайлович Фуртак, відразу ж запропонував мені перейти до нього. І пішло... Бо студія Довженка – то школа... Там я спілкувався з відомим режисером Євгенієм Матвеевим, який знімав на студії Довженка кіно – і як актор, і як режисер, а я біля нього – літредактором. Така ж історія з Леонідом Осикою. Але, безумовно, найґрунтовнішу, найефективнішу базу дав мені Микола Мащенко. І я просив у нього дозволу називати його Вчителем. І він цю душевну розкіш мені надав.

– А тепер – безпосередньо до Вашої творчої роботи. Цікаво, Вас ніколи не називали екстремалом? Перегортаючи в пам'яті досьє з Вашим творчим доробком, я наштотував саме на таку думку. Адже в лихі чорнобильські дні Вас із телеоператором заносить під ще димлячий реактор. У результаті – серіал «Чорнобиль: два кольори часу». Далі – телесеріал «Українська ніч 33-го».

– Є речі, які, напевно, впливають з мого походження, з історії моєї родини. Про Чорнобиль історія дуже проста. Коли сталася катастрофа, я вже був генеральним директором студії «Укртелефільм», і мені, як керівникові, важливо було знати, в яких умовах працюватимуть наші люди, передусім, кінооператор. Я поїхав у Чорнобиль і зрозумів, що там справді екстремальні умови, отже, посилати людей на таку небезпечну роботу, а самому сидіти на студії і чекати, який вони привезуть матеріал і що вони про мене думатимуть – було б з мого боку аморально. Тому взяв цю тему на себе...

А що стосується тематики 33-го року, то з раннього дитинства вона мені була відома. В сім'ї говорили, що це небезпечна тема, про неї треба мовчати. У суспільстві тема голодомору була взагалі закрита. Пригадую, коли мати читала на ніч молитву, обов'язково закінчувала її словами: «Господи, аби не було голоду». У період перебудови ситуація почала змінюватися, і все, що вклала мені мати, я виніс на екран. Але повертаюсь до «Української ночі 33-го». Вже після першого показу фільму на студію надійшов лист за підписом 97 народних

депутатів із запитом: хто санкціонував виробництво стрічки, що кидає тінь на радянську дійсність, хто дозволив її показувати. А першим глядачем, до речі, був Леонід Макарович Кравчук. Пригадую, після перегляду він мовчки потис нам руки і сказав: «Хай живе!» У відповіді депутатам я жодним словом про це не обмовився, взяв усю повноту відповідальності на себе. Лише запропонував організувати перегляд фільму для всього депутатського корпусу за участю наукових спеціалістів, істориків, які б відкрили депутатам трагічні сторінки історії нашого народу. Звичайно, це був з мого боку тактичний хід, я розумів, що ніхто цього не робитиме, але треба закрити тему. Проте вона не була закрита. Незабаром приїхали ревізори, вишуквали недоліки, півроку псували нерви, але поїхали ні з чим. Отака була історія з першим моїм фільмом про голодомор.

– І від цієї трохи сумної теми я хотів би перейти до іншої. У Вашому доробку – ціла низка художніх фільмів, передусім, телесеріали «Пастка», «Злочин з багатьма невідомими», «Роксолана»... Від документалістики – до художніх лопотен...

– Ну знову ж таки тут спрацював суб'єктивний фактор. Вдруге на студію «Укртелефільм» (після кількох років роботи на студії документальних фільмів, а потім – на телебаченні) я повернувся генеральним директором завдяки світлій пам'яті Миколі Федоровичу Охмакевичу, голові Держтелерадіо, який вирішив, що там моє місце. Студія в цей час розгорнула роботу з документалістики, а ігрове кіно було на нульовій позначці. І так трапилось, що мій ровесник Олег Бійма дуже хотів зайнятися цією тематикою. Ми з ним розробили широку програму. Це був експериментальний крок: в умовах однієї групи ми водночас працювали над двома серіалами – «Пастка» і «Злочин з багатьма невідомими» – в рамках обмеженого кошторису. Щоб зекономити кошти, одна група працювала за двох. Уявіть, як один локомотив тягне два ешелони. Це було непросто. І знімальна група була подана на Шевченківську премію. І вона її отримала.

– Нещодавно Ви завершили роботу над документальним фільмом «Дніпровська балада». Зйомки і на Букринському плацдармі, і в Німеччині... Як виникла ця тема, що не залишає нас байдужими?

– Мати моя, світлої пам'яті Ганна Андріївна, багато розповідала про ті лихі часи війни. Уявіть собі, що вона з сільськими жінками ризикнула з клунком їжі шукати батька на передовій під Вінницею. На диво, знайшла. І повернулася живою. У першому варіанті стрічки цей епізод був, але я його не використав. Хочу включити його до багатосерійного документального фільму про Велику Вітчизняну війну. Але це попереду. А коли з Укркінохроніки до мене звернулись, чи маю матеріал для Міністерства культури про війну, аби екранізувати, я відразу пригадав історію про німця, що воював на Букринському плацдармі, а через багато років по війні приїхав у придніпровське село Ромашки, щоб знайти могилу свого однопольчанина, якого він там поховав.

Саме тоді я відзняв цей епізод, і він у мене зберігся. Сподівався, що Міністерство профінансує цей проект. І ось трапилась щаслива нагода – фільм включили до плану. Завдяки Міністерству культури і, зокрема, Держагентству кіно ми поїхали на зустріч із Хорстом Енгельгардтом, із яким я вже спілкуюсь 15 років. Це «гарний» німець, як сказала одна з наших героїнь стрічки. Гарний не тому, що зрозумів, що таке війна і гріх треба спокутувати, а тому, що цей гріх він конкретно спокутував упродовж 20 років – запрошував до Німеччини чорнобильських дітей на лікування та оздоровлення. Показував їм європейський світ, культуру. Діти відвідували музеї, театри, дивились німецькі вистави. Бачили той рівень життя, який має сьогодні повержена Радянським Союзом Німеччина, що відродилась, піднялась і живе за іншим виміром. Є епізод у цьому фільмі справді хвилюючий, коли Хорст саджає дітей в автобус, а вони прощаються з ним, як із рідним батьком...

– Я знаю, сьогодні чимало часу віддаєте викладацькій роботі – в Інституті журналістики, Національному університеті театру, кіно і телебачення імені Карпенка-Карого. Що Ви прагнете донести юному поколінню, яке приходить нам на зміну?

– Ну, моя функція – все ж таки кінематограф. Переконаний, що самоусвідомлення національної гідності можливе через зразки високого мистецтва і, зокрема, через кінематограф. Це і моє життя з цим зв'язане, і віра, що тільки кіно може об'єднати ідейно розпоршену націю, навіть скажу більше – націю, не сконсолідовану навколо усвідомлення своєї національної гідності, навколо нашої історії. І вектори розвитку національної культури якраз, очевидно, повинні сходиться у цьому фокусі. Дуже важливо, звичайно, щоб молоде покоління це розуміло, щоб воно знало ту традицію, яка панувала в радянські часи, – традицію честі кіно, честі професіонала, який не може переступати через правду. Якими не були непрості часи, але паростки правди проростали. Залишилися великі зразки мистецтва, створені Миколайчуком, Ільєнком, які мали безпосередній вплив і на мене. І все це треба передати, тому що, на жаль, комерційний кінематограф, який заповнив сьогодні наш простір, цю складову, або цю основну частину, яку ми називали і називаємо ідеєю, ігнорує. Для нього основна ідея – це прибуток.

– І вже зовсім наостанок. Чим захоплюється Леонід Мужук у вільні години, якщо вони випадають? Які страви полюбить відомий кіномитець і чи вміє сам щось готувати?

– Раніше захоплювався полюванням, а зараз, коли є хвилини, відстежую зразки сучасної літератури. А щодо кухні... Соромно зізнатись, що я таки на кухні щось умію, але дуже рідко це роблю. Дружина Валентина, телевізійник, готує все, є такий полонізм, гонорово, особливо борщ по-галицьки напрочуд смачний у неї виходить.

– Поділіться рецептом. Ну і дякую, Леоніде Петровичу, за розмову. Та оскільки ми бесідуємо напередодні Вашого дня народження, хочу побажати успіхів на всіх фронтах і вітати з прийдешнім Днем радіо, телебачення і зв'язку, бо Ви і телевізійник...

– Дякую. І навзаєм.

У пошуках Едему

Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України в рамках Всеукраїнської платформи «Новітні спрямування» оголосив суцільну... індустріалізацію мистецтва. Принаймні, мобілізував на арт-будівництво «Індустріального Едему» майже чотири десятки відомих та просто перспективних вітчизняних художників.

«Головна мета проекту "Індустріальний Едем" – виявити ті фактори, що виникли разом із промисловою революцією і продовжують визначати розвиток сучасного суспільства», – зазначає прес-реліз проекту, здійсненого за підтримки Міністерства культури України.

Ще на зорі індустріальної епохи з'явилася надія на те,

що налагодити побут, роботу і мислення людей не складніше, ніж побудувати верстат або автомобіль. Відтоді люди стали частіше довіряти техніці, ніж собі, і тому, аби повернути віру в себе, вони починають уподібнюватися машинам, використовуючи різні технології корекції свідомості й тіла. Звідси, на думку кураторів проекту Андрія Сидоренка та Ірини Яцик, бере початок технократичне ставлення до людини, що домінувало у ХХ столітті. Сьогодні цей світогляд трансформувався у футуристичні мрії про переселення свідомості в комп'ютер, окреслюючи новий горизонт соціальних утопій.

– Проект «Індустріальний Едем» був задуманий і реалізований для того, аби

продемонструвати проблему збереження людської ідентичності в умовах наростання агресивної експансії техніки, коли інформація і техніка із засобу діяльності людини перетворюються на середовище її проживання, – в ексклюзивному коментарі нашій газеті пояснила куратор виставки Ірина Яцик.

– При виборі художників для проекту було проведено відкритий конкурс, у результаті якого були відібрані нові імена, – зазначила вона. – Так, поряд з класиками сучасного мистецтва, такими як Олег Тістол, Віктор Сидоренко, Микола Маценко, Василь Цаголов, над актуальністю теми протистояння і взаємодії людини і машини в ситуації початку ХХІ століття розмірковували й автори-початківці – Юлія Беляєва (Київ), Олена Домбровська (Одеса), Сергій Западня, Арт-кластер RND_concatenation (Луганськ), а також уже нашуміле молоде покоління українських художників, серед яких Гамлет Зінковський, Роман Мінін (Харків), Микита Шаленний (Дніпропетровськ), Олексій Сай (Київ), Степан Рябенко, Альбіна Ялоза (Одеса) та інші.

– Ця, вже шоста за рахунком, щорічна виставка на платформі «Новітні спрямування» побила власний рекорд і виявилася найбільшою, – розповів Андрій Сидоренко. – У ній

У залах виставки

беруть участь 39 художників, як відомих, так і молодих, у чиїх роботах простежується тверезий та іронічний погляд на сучасність. Експозиція об'єднує різні медіа: скульптуру, інсталяцію, живопис, графіку, відео, фотографію, кольоровий принт та навіть голограму.

За словами пана Сидоренка, тематика «Індустріального Едему» продовжує серію попередніх проектів, в яких центральне місце також посідали глобальні тенденції сучасного суспільства.

– Мене часто запитують: чому «Індустріальний Едем», адже ми живемо в постіндустріальному суспільстві?! На це я завжди відповідаю, що живемо водночас у постіндустріальному, постеконічному, інформаційному суспільстві «третьої хвилі» і «четвертої формації». І це ще не всі теорії сучасного суспільства, – пояснює Сидоренко. – А слово

«індустріальний» означає промисловий. Жодна з теорій поки не скасувала промисловість. Тема проекту зачіпає промислове ставлення до людини, яке практикується у сучасній біополітиці. А також те, що райське майбутнє людства та його порятунок багато людей пов'язують сьогодні саме з розвитком технологій, а не з поліпшенням якості комунікації між людьми.

Експозиція, яку самі куратори називають смисловим центром всеукраїнської платформи сучасного мистецтва «Новітні спрямування» в 2013 році, окрім усього іншого, умістила хронікальне-документальне відео успіхів виробництва 1950-х років, фото. Втім, не менш важливою є і супутня програма – цикл дискусій і спеціальна платформа молодого українського мистецтва «Індустріальний Едем».

Антон Логов «Електростанція»

Природа таланту Михайла Хіхлуха

Національний музей медицини України та галерея «Арка» за підтримки телеканалу «Культура» представили персональну виставку живописних робіт Михайла Хіхлуха «Після літа». Експозиція стала першою із запланованих у рамках великого арт-проекту «Культура + P2 = мистецтво».

Арт-проект «Культура + P2 = мистецтво» здійснюється спільними зусиллями галереї «Арка» та телеканалу «Культура». У його рамках відбуватимуться виставки відомих українських митців. Утім, саме творчість Михайла Хіхлуха, як кажуть, «широко відомого у вузьких колах», можна назвати чи не найвдалішим «починком» спільної акції галеристів і телевізійників з популяризації вітчизняного мистецтва поміж самими ж співвітчизниками. Адже ступінь обдарованості цього майстра можна порівняти хіба що... з його чисто людською скромністю.

Навіть під час презентації власної «персоналки» пан Михайло ледь погодився з-півхвилини побути перед очима численних гостей. І поквапом відійшов у куток зали, звідкіля і вислуховував вітання та зізнання в захопленні його талантом численних гостей. Та що тут

казати: навіть від фотооб'єктивів і телевізійних камер «герой» вчора прагнув сховатися за чужими спинами! Буває й таке.

Дякувати Богові, найкраще за Хіхлуха промовляють, власне, його картини. Найбільше йому вдаються пейзажі – рідної Чернігівщини і Карпат, кримські, київські. Написані під час пленерів улітку. Восени, навесні, серед білої зими. Втім, не дарма ж і виставка називається «Після літа»: переважну більшість робіт на ній складають, усе ж таки, створені теплої пори року. По зелених луках – немов живі, а не намальовані олійними фарбами, – на вигулі ходять коні. А он жовте листя замело, немов золотом, тихий парк. «Літо» – це ідилічний ставок з ліліями та білими хазяйськими гусьми, що випасаються на травичці біля води. (Таку мирну картину можна побачити будь-де в Україні!) А зима – це... О-о, однією з таких, що не так уже й скоро забудеш, є картина Хіхлуха «Вовки», з чотирма «сірими» десь у полі біля засніженого села, у сутінках... «Бачу – вовки. Намалював потім», – у відповідь на всі розпитування відповів пан Михайло. Зашарівся і...втік! Що поробиш – така

«Жарке літо»

вже вдача в людини, неговіркий він, інтровертивний. Тож краще дивитимемося.

Треба тільки роздивлятися – бо словами краси не опишеш, – і «як живі» натюрморти Хіхлуха. «Це – п'ять «дэ», порівнюючи з сучасними форматами кіно», – чую, каже хтось із молодших відвідувачів виставки.

Утім, перед тим, як роздивлятися ще й презентований у музеї макет Анатомічного театру університету Св. Володимира, створений знову-таки Михайлом Хіхлухом – надамо слово фаховим і

просто відомим відвідувачам презентації:

Вадим Шипулін, заслужений лікар України, директор Національного музею медицини:

«Михайло Хіхлухо не тільки талановитий пейзажист, але й прекрасний художник-оформлювач. Був одним із творців знаменитого Національного музею медицини України, де працює і в даний час. Надзвичайно скромний і чуйний майстер, один з авторів унікальної військової діорами, яка викликає захоплення відвідувачів музею і є справжнім

шедевром музейного мистецтва»

Віктор Корольчук, народний художник України:

«Михайло Хіхлухо – художник-пейзажист, постійно пише на пленері. Він – майстер тонких, пронизаних світлом і кольором етюдів. Його трепетні роботи пройняті великою любов'ю до природи. Улюблені теми Михайла – рання весна, зимою далі, задумлива осінь. Пейзаж він бачить, як захват і радість життя».

Руслан Руно, куратор виставки та арт-проекту «Культура + P2 = мистецтво»:

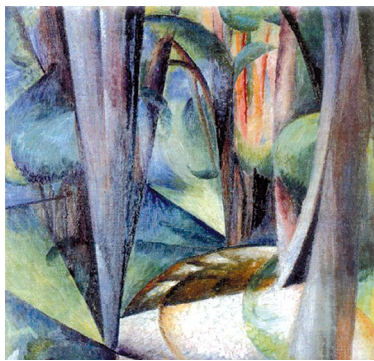
«Стільки пейзажів та сюжетів з різних куточків мальовничої України, як на виставці «Після літа», не часто можна спостерігати на виставках у Києві. Багато років натхненної праці над етюдами й живописними роботами та можливість нарешті представити своє бачення квітучого краю – рідної батьківщини. Стільки тепла, ніжності, світла і любові автор передає своїми роботами, щоб достукатися до глядача. Любіть свою країну!..»

Сад божественних пісень

У виставковій залі Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України відкрилася художньо-документальна експозиція, присвячена творчому спадку відомого українського митця, авангардиста, теоретика мистецтва Олександра Богомазова. У ній взяли участь директор ЦДАМЛМ України Олена Кульчий, мистецтвознавець Дмитро Горбачов і Олена Кашуба-Вольвач, онука художника Тетяна Попова.

В експозиції репрезентовані живописні роботи художника, колекція ліногравюр, його приватне листування, вірші, конспекти лекцій, наукові дослідження, світлини, документи. Представлені особисті речі митця з приватної колекції його онуки Тетяни.

Після тривалого забуття перша напівофіційна виставка Богомазова відбулася в 1966 році в Києві в Республіканському будинку літераторів. Потім знову – мовчання на довгі роки. Останніми десятиліттями про його творчість писали тільки в Україні Едуард Димшич, Дмитро Горбачов, Олена Кашуба. Донька художника підготувала спогоди про батька. У 1991 році в Тулузі відбулася персональна виставка. Основна теоретична робота Богомазова «Живопис і

«Ліс. Боярка»

Виступ Дмитра Горбачова на відкритті виставки Олександра Богомазова

елементи» (1914) фрагментарно опублікована російською мовою і прокоментована Д. Горбачовим в 2003 році.

Виконуючи волю батька, який працював бухгалтером і не вважав мистецтво гідним заняттям, Богомазов закінчив земське сільськогосподарське училище в Херсоні. Тоді ж став учнем Київського художнього училища і вже до кінця життя не зраджував улюбленій справі. Помер Олександр Богомазов 1930-го всього в 50 років.

Як тільки критики його не називали – і «український Пікассо» і «Шарден футуризму». До 1914 року художник пройшов через усі типові для свого часу «ізми» – «реалізм, імпресіонізм», трохи довше затримався на символізмі. Під впливом Олександри Екстер, вивчивши творчість італійських футуристів, він написав свої найзнаменитіші футуристичні картини і глибокий науковий трактат «Живопис і елементи». До 1914-го, кульмінаційного у творчій кар'єрі Богомазова, повною мірою відносяться слова Д. Горбачова: «Він цінує неповторність кожної миті буття, накладаючи сьогохвилинне переживання на космічну сітку

координат, співвідносячи індивідуальне існування з енергією вічного руху. Мистецтво Богомазова, як і його трактат «Живопис і елементи», є апологією неповторності життєвих явищ».

Із цього часу у творчості художника міцно утвердилася тема міста, в ряді сюжетів набуваючи соціального забарвлення. При цьому головним в багаченні міста для нього був рух, динаміка, несподівані ракурси, використання виду зверху (з вікна), наповненість вуличними звуками. Будинки зрушили зі звичних місць, фігурки людей плутаються з їх ніби ожилими тіннями, електричні дроти багатозразово множаться і сплітаються в несподівані павутини... Такі роботи, як «Сінний ринок. Київ», «Трамвай» (обидві–1914), «Паротяг», «Монтер» (обидві–1915), можна віднести до безумовних шедеврів світового значення.

Теоретичні дослідження нашої школи Богомазова на відкриття нової формули: спіраль є символом неспокойного Космосу. Цю спіраль художник закручує і в картині «Дівчинка з обручем» (1913), де багато разів повторюються кола та півкруги, буквально запаморочують

голову, і в «Жіночому портреті» (1914), де начебто сидить модель, танцює в шаленому вирі, а якась «матерія» рухається навколо, немов жива, і в пейзажі «Ліс. Боярка» (1915), де всупереч законам природи стовбури дерев тоншають донизу і ніби танцюють у магічному танці. В «Натюрморти з квітами» (1914) і «Букеті квітів» (1914–1915) всі предмети, втрачаючи свої реалістичні риси, закручуються в такому вихороподібному русі, що формують нескінченну, що затягує в себе, космічну галактику.

Після революції Богомазов активно займався агітаційно-масовим мистецтвом, громадською діяльністю і викладав у Київському художньому інституті. Станковий живопис відійшов на другий план. А коли наприкінці 1920-х років з'явилися нові чудові картини («Пильщики», 1927 і «Тирсоноси», 1929), пластична мова художника істотно змінилась. Теоретичні дослідження кольору самого митця, а також його соратників по Київському художньому інституту Віктора Пальмова і Павла Голубятникова, призвели до втілення так званого методу розтяжки кольору, поліхромності й умовності кольорних відносин. Чотири основних кольори (жовтий, червоний, синій і зелений) розподілені в картині «Пильщики» відповідно символіці: земля – червоно-рожева, особи – жовто-оранжеві, небо – інтенсивно синє.

Спадщина Олександра Богомазова включає в себе статті, аналітичні схеми експериментального характеру, робочі педагогічні програми. Центральне місце займає основний його трактат «Живопис і елементи», завершений влітку 1914 року, але так і не надрукований за життя автора. У 1927 році його

«Тирсоноси»

хотіли надрукувати в журналі «Нове покоління», який публікував наукові дослідження професорів Київського художнього інституту, але там встигли вийти праці тільки К. Малевича і В. Пальмова.

У 1913-му Богомазов одружився із Вандою Вітольдівною Монастирською, своєю однокурсницею по Київському художньому училищі. Він неодноразово писав її портрети, вони відтворюють періоди його творчих шукань. Ванда Монастирська стала не просто музою художника, а й залишилася відданою йому та його творчості до останніх своїх днів. Присвятивши життя чоловікові, вона і після його смерті – в роки війни і пізніше, в період гоніння на «формалістів» – зберігала його спадщину. У 1943 році з вулиці Воровського, на якій жила, вона на візку перевезла картини і рукописи Богомазова у Святошино. І тим врятувала їх від знищення.

Саме їй, «чуйній супутниці по життю», художник присвятив «Живопис і елементи». І ніби у відповідь дружина писала йому: «Як хочеться мені сказати, що ти незвичайний смертний у мистецтві, що твори твої величаві і глибоко прекрасні, що в них пристрасна сила ліній, рух усіх молекул світу, що вони загадкові, як буває загадковою сила всього сущого на світі видимому і тому, який бачать думки і душу».

У статті використані матеріали «Олександр Богомазов / Альманах». Вип. 203, СПб: Palace Editions, 2008

Незалежні від часу

Гарна новина! В Україні відтепер є благодійний художній фонд та нова, світового масштабу мистецька збірка.

Згодом її збираються презентувати у різних країнах та, власне, різних містах нашої держави. Нещодавно фонд «Український авангард» представив картини українських художників-авангардистів початку ХХ сторіччя «Товариство незалежних» у стінах Національного художнього музею України. Виставку, організовану за підтримки Посольства Держави Ізраїль в Україні та Єврейської конфедерації України, присвятили 65-річчю незалежності Держави Ізраїль.

У прес-конференції, що передувала офіційному відкриттю експозиції, взяли участь заступник посла Держави Ізраїль

в Україні Іцхак Кармель Каган, мистецтвознавець Леся Войскун (Ізраїль) та почесний член Російської академії художеств Галина Тулузакова, онук художника Ісаака Маліка Володимир Бабенков, засновники фонду «Український авангард» Андрій Адамовський, Борис Фуксман, Олександр Сусленський.

«Товариство незалежних» – це повернення унікальної художньої збірки, яка була вивезена з України одеситом Яковом Переменом в 1919 році. Завдяки пристрасності мистецтвознавців і колекціонерів вона отримала шанс на нове життя: навесні 2010 р. частина колишньої колекції Перемена (86 творів живопису і графіки) була виставлена на аукціоні Sotheby's і придбана київським фондом «Український авангард».

Виступ заступника Посла держави Ізраїль в Україні Іцхака Кармеля Кагана під час прес-конференції

Презентація колекції відбулася в Нью-Йорку (США) у 2012 році.

Одеське об'єднання молодих художників «Товариство незалежних» на початку ХХ сторіччя здійснило переворот у

мистецькому світі. Теофіл Фраерман, Амшей Нюренберг, Ісаак Малік, Михайло Гершенфельд, Ізраїль Мексін, Сигізмунд Олесевиц, Сандро Фазіні – послідовники Сезанна і Матісса, кубістів і

фовістів, одними з перших осягнули форми і грані авангардних напрямів мистецтва і склали гідну опозицію традиційному живопису «Товариства південно-російських художників».

На думку директора музею Марії Задорожної «...без одеського «Товариства незалежних» уявлення про культурне життя України початку ХХ століття було б неповним. Картини, пронизані життям, чуттєвістю, свободою, були придбані колекціонером, громадським діячем Яковом Переменом й вивезені у Палестину, подалі від знищення і переслідувань. Так Перемен не просто врятував твори своїх талановитих сучасників, перших українських авангардистів, а створив колекцію, що свідчила про європейський рух у мистецькому житті України».

Сторінку підготувала
Анна ПАРАВАТКІНА

Вії вінку – і гордий жар калини,
І сонячних пшениць загустий сік,
І слава трудової України,
Якій не згинуть повік

(Дмитро Луценко,
«Рідна пісня»)

У День 70-річчя визволення Києва від німецьких окупантів у Київському національному університеті культури і мистецтв було своє свято. У рамках 40-річного ювілею кафедри фольклору народнопісенного і хорового мистецтва КНУКіМ відбулися презентація бібліографічного покажчика «Об'єднані любов'ю до української пісні» та показ фільму про Студентський народний хор ім. Станіслава Павлюченка «Пісня любові».

У теплій родинній атмосфері Кафедри три години свята пройшли цікаво і весело. Прийшли привітати ювілярів не тільки друзі-викладачі і студенти, а й колишні випускники закладу, нині відомі люди.

Так, колишня вихованка університету, а нині Генеральний консул України в Словацькій республіці, Ольга Бенч зізналася, що невимовно тужить на чужині за українською піснею. І вона доклала всіх зусиль, щоб запросити дорогий серцю хор ім. Павлюченка до Словаччини. «Такий хор – найкраща реклама. І може стати візитівкою України в усіх дипломатичних представництвах світу», – зауважила консул. І наостанок вітального слова вона запевнила, що допоки матиме

Народна пісня – матриця українського народу

Під час св'ята

можливість, то допомагатиме в популяризації кафедри у Словаччині. «Адже народ наш талановитий саме в пісні, і про це мають знати всюди», – прокиливо сказала пані Бенч.

«Кафедрою соловейків» назвала ювілярів народна артистка України Ніна Матвієнко, професор КНУКіМ, Герой України, і побажала «не бути з'їденою котами», бо ж коли соловейко співає, то заплює очі, уповні віддаючись пісні. Тож, співайте щиро, але одне око тільки ледь примружуйте. І Ніна Митрофанівна заспівала для присутніх чарівним неповторним сопрано, що упізнаване не перше десятиліття в усьому світі. Велика

честь для КНУКіМ мати такого викладача у закладі.

А поважна гостя – заслужений журналіст України, генеральний директор ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» Олеся Білаш підкреслила, що з допомогою чудових колективів кафедри фольклору «духовні зерна нашої культури засіваються по всьому світу» і додала: «Якщо ви хочете зрозуміти душу народу, послухайте його пісні».

Отак добрим словом вітали, для кого стіни закладу були свого часу за рідну домівку. На вшанування пам'яті покійного попереднього керівника хору лилася щира народна пісня

зі студентських уст, адже слава кафедри набула розголосу саме завдяки хору ім. Станіслава Павлюченка. Він навчав своїх учнів співати з душею, пропускати пісню крізь серце. І ось хор (нині під орудою художнього керівника та головного диригента Олени Скопцової, кандидата мистецтвознавства, доцента, лауреата міжнародних конкурсів) на рівних конкурує з професійним – ім. Г. Г. Верьовки, а складається ж зі збірного тембру молодих голосів з усіх куточків України. Отож про пісню весь вечір і була мова... А ще про презентацію книги «Об'єднані любов'ю до української пісні» із серії «Знаменні дати КНУКіМ». Зробила її упорядник О. О. Скаченко, завідувача сектором методичної роботи наукової бібліотеки КНУКіМ. У виданні висвітлюються 40-річна історія та сьогодення кафедри фольклору народнопісенного та хорового мистецтва, а також подано інформацію про творчу діяльність, автобіографічні довідки та перелік основних наукових публікацій професорсько-викладацького складу, уміщено відомості про випускників, котрі досягли вагомих результатів у професійній діяльності.

Перед презентацією фільму «Пісня любові» надали слово його режисерові (також випускник КНУКіМ) Олегу Голобородьку. Пан Олег щиро зізнався, як у процесі відбору матеріалу до фільму перейнявся українською піснею, що скрізь тепер наспівує котрись народну, і це йому подобається.

Почалася демонстрація фільму, і ось на півкадрі у залу стрімко зайшов Михайло Поплавський, який щойно повернувся із закордонного відрядження. Він коротко підсумував усе надбання кафедри і запевнив у перспективах хорового співу: «Це унікальний хор, аналогів якому немає в Україні. Останні роки лінія ректорату полягає в максимальному наборі на факультеті народнопісенного виконавства. Кафедра, яка готує національні кадри, має з оптимізмом дивитися в майбутнє!». І на високій ноті побажав, щоб з нами завжди була українська народна пісня. А вже випускники із зали гуртом гукнули: «Будьмо! Будьмо! Будьмо!»... І ми всі, народ-нація, будемо, допоки українська пісня линутиме світом, проростаючи із генетичної пам'яті народної душі.

Наталія КУЛІШ
Фото авторки

Цьогоріч піввіковий ювілей відсвяткувала київська спеціалізована школа № 24 із поглибленим вивченням російської мови та літератури імені Олександра Білаша.

50 років – багато це чи мало? Уже чимало зроблено і досягнуто, а скільки ще планів попереду!

Шкільна родина живе активним, яскравим, плідним життям і має чим пишатися. До речі, як зауважує нинішній директор школи Світлана Кудряк, історія створення навчального закладу сягає ще 1907 року, якщо це підтвердиться, то у 2017 можна буде святкувати 110 річницю. Хоча у своєму теперішньому приміщенні вона почала працювати з 1963-го.

«Школа – це діти, учителі та батьки, – говорить пані Світлана. – Вона живе горінням дитячих і вчительських сердець, веселим сміхом, який лунає над нею.

Заклад пам'ятає тих, хто все своє життя без залишку віддав вихованню дітей, формуванню нового покоління, якому розбудувати майбутнє».

А серед тих попередників – директори-педагоги, які зробили вагомий внесок у розвиток освітнього закладу: Максим Ушкало, Валентина Стаховій і Євген Гладченко. Саме Євгена Миколайовича, який очолював школу в 1981–2008 роках, називають батьком, подвижником

Під знаковим іменем

На ювілейному вечорі

цього «храму науки». Він турботливо опікувався своїми вихованцями, вірив у велику місію вчителя – забезпечити гідне майбутнє учням. Навколо нього гуртувалося коло ентузіастів, які горіли педагогічною справою. У школі він дав життя першим паросткам музею відомого композитора Олександра Білаша, з яким щиро товаришував. Тож не дивно, що і сьогодні Є. Гладченка пам'ятають та шанують.

На своє «золоте ліття» освітній заклад зустрічав численних гостей. Продовжили свято у Київському будинку вчителя, де

зібралася чимало людей, щоб привітати учнів, учителів, працівників навчального закладу та згадати всіх, хто залишив тут свою часточку душі.

Серед гостей, які прийшли розділити святкову мить, були голова Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації Сергій Зімін разом зі своїм заступником Віктором Давиденком, депутат Київської міської ради Сергій Мельник, начальник управління розвитку та реформування житлово-комунальної інфраструктури КМДА Петро Пантелєєв,

начальник управління освіти Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації Євгенія Ярова, заслужений журналіст України, донька композитора, чиє ім'я носить школа, Олеся Білаш, завідувач кафедри управління навчальним закладом і педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук, професор Валентин Маслов, президент Київського славістичного університету, професор Юрій Алексєєв та інші.

«Школа № 24 є особливою у системі освіти, бо тут поглиблено вивчають російську мову і

літературу. Та це не заважає їй мати серйозні партнерські відносини зі школою № 52 імені М. Лобачевського у Львові, школою № 764 у Москві й польським лицейно-гімназійним комплексом міст Лодзь та Гловно – і це символічно. Керівництво школи правильно орієнтує молодь у напрямку дружніх стосунків.

Дуже важливо, що педагогічний колектив має на меті допомогти своїм вихованцям вести активний та здоровий спосіб життя, постійно займатися спортом та мати вільний час для нових захоплень, що збільшують кругозір.

Ми, в свою чергу, намагаємося докладати максимум зусиль для того, аби достойно утримувати освітянські заклади, зміцнювати та модернізувати їх матеріально-технічну та навчально-методичну базу», – зазначив Сергій Зімін.

Приємною частиною святкування було відзначення кращих працівників школи, а їх – чимало, адже всі, хто тут працює, вірно служать своєму покликанню – вихованню молодого покоління.

Тож, щасливого майбуття тобі, школо! Нехай славними випускниками поповнюється когорта професіоналів у всіх сферах діяльності на благо нашої держави!

Аліна ОНОПА
Фото авторки

Останній шлях «будителя Галичини»

На Львівщині вшанували 120-річчя перепоховання Маркіяна Шашкевича і презентували повне зібрання його творів, яке вперше видано в Україні.

У селі Новосілки Буського району відбулося поминання перенесення останків відомого українського поета, громадського діяча і священника Маркіяна Шашкевича на Личаківський цвинтар у Львові. Перепоховання відбулося через п'ятдесят років після його смерті.

Новосілки були останньою парафією 32-річного священника Маркіяна Шашкевича. Тут він помер і був похований на сільському цвинтарі у... чужій гробниці. Два роки тому, коли на Львівщині широко відзначалося 200-ліття від дня народження Маркіяна Шашкевича, у Новосілках встановили йому пам'ятник і відкрили музей у приміщенні старої школи, яка була зведена методом «народної будови» ще у 1923 році. Символічно, що й таким же методом усією громадою села було відремонтовано це приміщення, яке хотіли знести.

Це вже п'ятий музей Маркіяна Шашкевича на Львівщині, який завершує цілий Шашкевицький комплекс і творить цікавий туристичний маршрут. А входять до нього садиба-музей Маркіяна Шашкевича у Підлиссі, музей «Русалка Дністрова» у

Поминання перенесення останків Маркіяна Шашкевича

Львові, кімната-музей родини Крушинських, з якої походила дружина Маркіяна Шашкевича Юлія, у селі Деревня Жовківського району, музейний комплекс у селі Нестаничі Радехівського району і ось цей музей у селі Новосілки.

Оскільки це остання парафія, де служив священником Маркіян Шашкевич і де він помер, то в цьому музеї зроблений акцент на останні роки його життя, його смерті та тріумфу після неї, адже у 1893 році тлінні останки Маркіяна Шашкевича з Новосілок були урочисто перенесені до Львова і перепоховані на Личаківському кладовищі. Про цю подію нагадують копії тогочасних світлин, які можна побачити в експозиції, та документи. Увагу привертає цікавий експонат, знайдений в архівах історичного музею, – оголошення про це перепоховання, яке

розвішувалося в тогочасних галицьких селах. Є копії документів, які відтворюють підготовку до цього перепоховання.

«Він був похований у чужій гробниці. Коли її відкрили, то побачили, що там було п'ять домовин. Маркіянову визначили по тому, що в ній були воскове кадило і дерев'яний хрест, – розповідала під час першої екскурсії у Новосілках завідувач музею «Русалка Дністрова», кандидат історичних наук Галина Корнеєва. – Його тлінні останки несли на руках, везли на волах. По селах, де проходила процесія, встановлювали хрести, як на пам'ять про скасування панщини».

Вшанування пам'яті Маркіяна Шашкевича у Новосілках розпочалося літургією у місцевому храмі, потім священники відправили панахиду на місці його першого

поховання на сільському цвинтарі. Із промовами про подвижницьку місію поета і прозаїка виступили письменник, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Роман Лубківський, отець-парох Іван Білута, голова райдержадміністрації Володимир Сай. Згодом учасники свята зібралися біля музею Маркіяна Шашкевича, перед будинком якого члени Шашкевичівської комісії посадили пам'ятного дуба, привезеного з Канева. Після цього всі присутні оглянули експозицію музею.

Цього ж дня у Народному домі Новосілок відбулася презентація повного зібрання творів Маркіяна Шашкевича, вперше виданого в Україні. Його представляв упорядник цього видання, людина, яка все своє життя досліджує творчість Маркіяна Шашкевича, професор Дрогобицького педагогічного університету ім. І. Франка Михайло Шалата. Він поділився спогадами про свій внесок у дослідження і перевидання творчої спадщини «Руської трійці», докладно розповів про основні засади підготовки здійсненого ним повного зібрання творів М. Шашкевича.

Від імені Шашкевичівської комісії учасників свята привітали професори Львівського національного університету ім. І. Франка М. Гнатюк і Б. Якимович. Завершилося вшанування пам'яті Маркіяна Шашкевича у Новосілках святковим концертом, продовжилося у Львові, в день його народження.

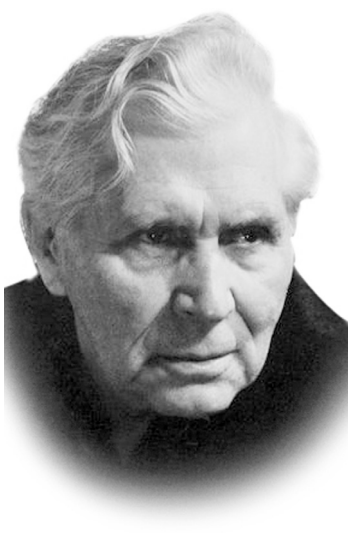
**Надія ПАСТЕРНАК
Фото Йосипа МАРУХНЯКА**

В музеї Кавалерідзе

Двадцять років тому на Андріївському узвозі в Києві було відкрито Музей-майстерню І. П. Кавалерідзе, єдиний музей скульптури в Україні.

Його започатковано з метою збереження, упорядкування, ознайомлення та вивчення спадщини видатного скульптора, кінорежисера, драматурга, народного артиста України Івана Петровича Кавалерідзе – єдиного вітчизняного скульптора, сторіччя якого відзначалося за календарем ЮНЕСКО. Саме в цьому будинку в 1911 році митець працював над монументальною композицією княгині Ользі, яку в 30-х роках було знищено.

Засновник і директор музею (до 2008 року) Ростислав Олександрович Синько – відомий кінорежисер, скульптор, сценарист, заслужений працівник культури України, учень, родич і спадкоємець

Івана Кавалерідзе. Тут знаходяться експонати, присвячені життю і творчості майстра, серед них проекти пам'ятників Тарасу Шевченку в Ромнах, Сумах, Полтаві, Каневі і Ленінграді, Григорію Сковороді – у Лохвиці, Києві і Харкові, численні оригінали станкових скульптур, меморіальні речі, рукописи

сценаріїв до фільмів «Коліївщина», «Прометей», унікальні фотографії, відеокасети та DVD-диски фільмів «Перекоп», «Штурмові ночі», «Коліївщина», «Прометей», «Наталка Полтавка», «Запорожець за Дунаєм», «Григорій Сковорода», «Повія», численні стрічки про нього.

У 1996 році було відновлено пам'ятник княгині Ользі у Києві на Михайлівській площі, а через рік – споруджено монумент Ярославу Мудрому біля Золотих воріт за проектом І. П. Кавалерідзе. В 1992 році за проектом Майстра в Харкові встановлено пам'ятник Григорію Сковороді Ростиславом Синьком у співтворстві з Василем Бородаєм.

В експозиції музею представлені найкращі твори, які дають уявлення про творчість Івана Кавалерідзе, – скульптурні роботи, проекти, фрагменти проектів, ескізи до проектів пам'ятників,

фотографії з кінофільмів, афіші до них. Зараз облаштовується меморіальна кімната митця, де розміщуються меблі, особисті речі, що були передані Ростиславом Синьком. Колектив намагається відтворити і зберегти ту атмосферу, в якій жив і працював Іван Кавалерідзе.

В музеї проходять виставки відомих сучасних художників і молодих обдарувань. Крім звичайних форм роботи з відвідувачами, традиційними стали музейні заходи-вечори, творчі зустрічі, присвячені діячам мистецтва та культури. Численні виставки дають достатнє уявлення про творчість видатного скульптора, кінорежисера, драматурга Івана Кавалерідзе. Зібрання музею є базою для науково-дослідницької, науково-консультативної роботи, невичерпним джерелом для пропаганди та популяризації здобутків Майстра.

**Галина СИНЬКО,
член Національної спілки
журналістів України**

ЗБЕРЕЖЕМО НАЦІОНАЛЬНЕ

У Софії Київській вперше стартувала міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та досвід інженерного захисту урбанізованих територій і збереження спадщини в умовах геоекологічного ризику».

Конференція проходила з 5 до 7 листопада та була організована під патронатом Національної Комісії України у справах ЮНЕСКО на запрошення Національного заповідника «Софія Київська», Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника та «Благодійного фонду «Свята Софія».

На відкритті міжнародної конференції Україну представляли: генеральний директор Національного заповідника «Софія Київська» О. Сердюк, генеральний директор Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника Л. Михайлина, голова оргкомітету конференції Ю. Маслов. Також були присутні науковці з Росії (Н. Мавлянова, В. Осипов, В. Улицький), Ірландії (Дебра Лефер) та Японії (Йошінорі Івасакі).

На другий день роботи конференції заслуховувалися доповіді відомих спеціалістів. Завершивши виступи та підсумовуючи роботу учасників конференції голова Організаційного комітету, член-кореспондент Академії будівництва України, директор «Благодійного фонду Свята Софія» Юрій Маслов зачитав проект спільної «Київської Декларації принципів інженерного захисту урбанізованих територій і збереження спадщини в умовах геоекологічного ризику», запропонувавши учасникам конференції внести свої остаточні пропозиції протягом десяти днів до моменту її ухвалення.

Ю. Маслов, зокрема, зазначив: «Декларація – це заклик до міжнародних, наукових, комерційних, спеціалізованих, державних установ. Це заклик підтримати святині Києва та інших міст України. Мета нашої конференції і декларації – консолідувати зусилля міжнародної громадськості щодо збереження культурної спадщини».

У свою чергу делегат конференції від Ірландії пані Дебра Лефер зауважила: «Ми обговорювали масштабні проблеми, з якими стикається Київ та його історичні пам'ятки. Нині Україна шукає шляхи захисту своєї історичної спадщини. Але люди не можуть діяти, якщо не знають, що проблеми існують. Тому, насамперед, потрібно всім повідомити, що є проблеми, і далі думати як їх вирішувати».

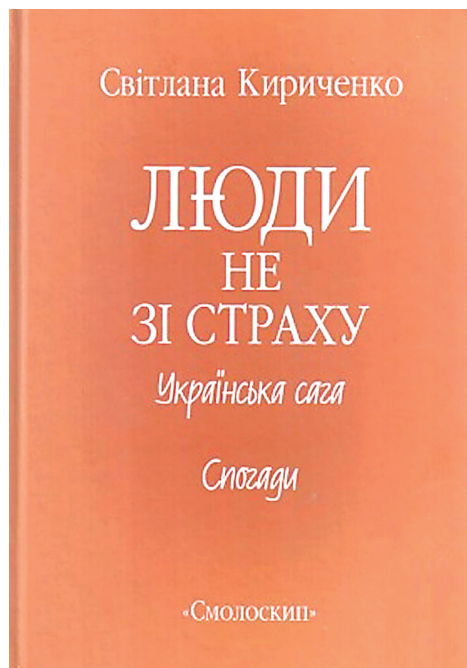
Аліна ОНОПА

«Люди не зі страху» як образ епохи

Нещодавно у Київському будинку вчителя видавництво «Смолоскип» презентувало книгу спогадів Світлани Кириченко про середовище «шістдесятників» «Люди не зі страху».

На захід були запрошені учасники та дослідники правозахисного руху – Юрій Бадзьо, Григорій Куценко, Іван Дончик, Віра Троян, Василь Овсієнко, Елеонора Соловей, Валерій Кравченко, а також заслужена журналістка України Неля Даниленко та історик Сергій Білокінь – усі, хто дотичний до дисидентства ХХ століття та його оприлюднення. До зали Будинку вчителя крім інтелігенції, яка зазнала тиску тоталітарного режиму епохи Радянського Союзу, завітала й сучасна молодь (і це приємно вразило), що виховувалася вже на засадах незалежної України і цікавиться історією українства.

Солідне видання «Люди не зі страху» одноголосно визнали книгою-подією, книгою-подвигом, адже сама авторка Світлана Кириченко, яка не була присутньою під час презентації (тяжко хворіє), спромоглася на таку «працю життя», яку історик Сергій Білокінь назвав ще й цінним історичним джерелом: «*І раптом... Мороз поза шкірою, наче струмом ударило, вухам не повірила. У правій од нас алеї, ближче до бульвару Шевченка, вибухнув голосний, злагоджений спів. "Заповіт"! Ми туди. Та алею перекрито солдатами. Обійдемо по Володимирській! Спів наближався, сутінки густішали. Ми стояли під куцями бузку. Невелику громадку співаків солдати тіснять у бік бульвару. І голосно несеться в грозівій причаєній тиші: «Поховайте та вставайте, кайдани порвіть...»* Спогади, за словами чоловіка Світлани Тихонівни Юрія Бадзьо, стали образом епохи: «Я чую тут плин історії». Мемуари ілюстровані світлинами з

архівів шістдесятників, що також мають хрестоматійний зміст: «Але добре, що в спогадах виписано те, як ми почувалися не жертвами, а борцями», наголосив Юрій Васильович. Фото молодого подружжя Кириченко-Бадзьо було підписане так: «*Цей знімок обійшов півсвіту: наприкінці 80-х років правозахисні організації Заходу листівкою з ним закликали міжнародну громадськість домогати від радянського керівництва мого звільнення. У Хандизи ми отримали моді з-за кордону понад 2 тисячі листів підтримки.*»

У книзі Світлана Кириченко згадує, як шукала «справжнього комуніста», людину, котра могла б вислухати протилежну сторону, щось на кшталт пошуку зародків демократії в еру соціалізму.

Громадянським подвигом назвав книгу й учасник руху спротиву Григорій

Куценко, оскільки, за його словами, філософське переосмислення нашого буття, українства, національної ідеї вдається в мемуарах не кожному. Такий літературний твір набув рис явища в культурному і духовному житті України. Пан Куценко вважає книгу пам'ятником державі минулої доби.

Та не можна сказати, що «Люди не зі страху» це документалістика, зауважив літературознавець Іван Дончик, бо ж усе пережите реальними героями подане авторкою на рівні сповіді, така собі українська сага, якийсь Світланин літературний жанр. Ось, наприклад, вона описує виключення сина з комсомолу, далі університету, як йому закидали «радянські системники»: «*Мати нацистка (навіть не націоналістка), а він не йде зі сім'ї.*» Таким чином відтворений період випробування світоглядних позицій дисидентів, їхніх родинних зв'язків і навіть кохання. «Я вдячний Світлані Тихонівні за зворушливі деталі в її творі, що при прочитанні тексту змушувало і самому переживати ті моменти», – наголосив пан Дончик.

Добрим словом про книгу відгукнулася і давня подруга родини Кириченко-Бадзьо (знайомі півстоліття) Віра Троян, яка відзначила цю мемуаристику, реалізовану видавництвом «Смолоскип», як втілення історичних подій на культурному та інтелектуальному тлі. Пані Віра свого часу переходила вдома від КДБ тексти Юрія Бадзьо. І вона закликала цінувати людей, які зробили для України таку важливу справу.

Учасник правозахисного руху Василь Овсієнко назвав видання історією в людському вимірі періоду 60-х років. Згадав, що 1963-го Юрій і Світлана побралися, але перед тим Бадзьо у віршах запитав Світлану: «Чи ти підеш по схрещених

мечях?» І вона пішла крізь роки табір-ного життя і понині поруч із чоловіком. Пан Василь зазначив, що жінкам шістдесятників велося тяжко, вони більше, ніж чоловіки, потерпали в заслання, навіть порівняв їх із «жінками декабристів». Такою, як Світлана, була й Віра Лісова, дружина філософа Василя Лісового (покійного), яка забрала дітей з налагодженого міського побуту і поїхала в Сибір для об'єднання родини.

Літературознавець Елеонора Соловей як молодша дотична сучасниці дисидентів назвала спогади «історією, оркестрованою на людські голоси». Після власного прочитання книги «Люди не зі страху» пані Елеонора підкреслила уважність і прискіпливість авторки до викладу матеріалу. «Вона зберегла протоколи обшуків, де політв'язні фігурують без ініціалів, тільки за прізвищами – радянська система». А колишній політв'язень Семен Глузман якось розповів Елеонорі Соловей, що в таборах, якщо вдавалося перетнутися на етапі, то «всі були щасливі у спілкуванні» – ніби одна велика родина.

Журналістка Неля Даниленко, яка мала нагоду в радіоефірі читати розділи книжки, привітала всіх присутніх зі святом, бо саме так назвала цю подію. І вважає, що така книга має висуватися на здобуття Шевченківської премії.

Двогодинну презентацію завершив директор видавництва і ведучий заходу Ростислав Семків словами: «Ця книга – підсумок етапу боротьби покоління, яке вплинуло на історію українства. Треба своє робити, і в цьому є правда, як у Світлани Кириченко: «Кола на воді від хворостини мають розходитися весь час, для цього треба не стомлюватися бити нею».

Наталія КУЛІШ

Публічні бібліотеки розширюють горизонти

Ініціатива «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування» є частиною Національного плану дій у рамках «Партнерства "Відкритий уряд"», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р.

Бібліотеки Київської області ще з 2010 року почали активно працювати в цьому напрямі, беручи участь у проекті Української бібліотечної асоціації «Доступ громадян до офіційної інформації в бібліотеках». У 2013 році працівники 29 бібліотек Київської області, що стали переможцями за програмою «Бібліоміст» та отримали комп'ютерну техніку, пройшли спеціалізоване навчання, і готові допомагати менш досвідченим інтернет-користувачам працювати з он-лайн-інструментами та новими електронними ресурсами.

Тепер мешканці області зможуть навчитися користуватися е-послугами національного та регіонального рівнів, використовуючи ресурси сучасно обладнаних публічних бібліотек. Тут можна ефективно спілкуватися з урядовими структурами, брати участь у прийнятті рішень

Публічні бібліотеки – мости до е-урядування

Стань частиною громадянського суспільства!

- ✓ Діалог з владою, вплив на законотворчу діяльність
- ✓ Онлайн-обговорення проектів нормативно-правових актів
- ✓ Адміністративні послуги онлайн
- ✓ Дистанційне навчання
- ✓ Електронні платежі

Бібліотек@ — створи своє майбутнє

місцевої влади, отримувати необхідні адміністративні послуги у новому форматі.

Роль та потенціал бібліотек у впровадженні Національного плану дій ініціативи очевидні.

Так, бібліотеки Володарської районної бібліотечної системи тісно співпрацюють з райрадою, РДА та Управлінням юстиції району. За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій користувачі бібліотек беруть участь у процесі прийняття рішень райради та РДА, адже такі можливості надає сайт Володарської райдержадміністрації. Разом з Управлінням юстиції на базі Інтернет-центру та читального залу центральної районної бібліотеки відкрито громадську приймальню з надання безоплатної первинної правової допомоги громадянам.

На базі Бориспільської міської центральної бібліотеки діє он-лайн-приймальня міського голови, з яким відвідувачі бібліотеки щосереди можуть поспілкуватися за допомогою скайп-зв'язку. Це покращує якість обслуговування громадян у виконавчому комітеті Бориспільської міської ради. Наприклад, активна читачка

бібліотеки Малинко Л. П. звернулася он-лайн до мера міста з проханням зробити ямковий ремонт дороги неподалік її будинку. Невдовзі це питання було вирішено.

Кожний відвідувач бібліотеки також має можливість за допомогою веб-сайтів органів державної влади та управління вирішити життєві питання, ознайомитися зі змістом потрібного закону чи постанови, одержати інформацію про діяльність державних установ, отримати консультації з питань життєдіяльності міста.

Завдяки проекту «Публічні бібліотеки – мости до е-урядування» в публічних бібліотеках Київської області реалізується:

- діалог з владою, вплив на законотворчу діяльність;
- он-лайн-обговорення проектів нормативно-правових актів;
- адміністративні послуги он-лайн;
- дистанційне навчання;
- електронні платежі.

Стань активним учасником громадськості та навчись користуватися адміністративними послугами разом з бібліотеками України.

Інф. УБА

«Серцю хочеться вшир і ввись...»

Гортаю сторінки ліричної збірки Юлії Бережко-Камінської «Між видихом і вдихом», до речі, оформленої авторськими малюнками...

«Та, хто думає серцем» – назвав поетесу Ігор Павлюк. І з ним не можна не погодитись. Кожен вірш це відчуття любові, як особливого стану жіночої душі, сприйняття світу з радісним трепетом і ніжністю.

З перших рядків її слово проймає, змушує співчувати, бо авторка із Ворзеля – органічна, щира, наша.

Як епіграф збірки Юлія винесла поетичні рядки:

... Що раніше – ти не дивишся,
Час накриє все покривалом.
Серцю хочеться вшир і ввись,
Так, щоб музика в ньому звучала...

Тож поринаємо у словесну музику Юлії Бережко-Камінської.

Людмила ГНАТЮК

Життя – найскладніший ребус.
І що б воно тільки значило?
Безмежно сумую за небом,
Якого ще не бачила.
У горлі слова лишаю.
Добірні – та й ті переклад.
Немає мого тут раю.
Немає мого там пекла.
Не виказати нікому
Того, що настільки рідне:
Ночами літаю до дому,
Якого з землі не видно.

8.10.09.

Жовтень підступно теплий:
Себе уявляє літом.
Грається сонце, себто –
Гріє kota на плитах.

Мружаться в листі клена
Промінь, на ласку щедрий.
Кров ще не стигне в венах
Через тоненький светр.

Літа зміліла цівка:
Прілого листя запах...
Звечора осінь – дівка.
На ранок – столітня баба.

9.10.09. Сімферополь.

Коли ти їдеш, –
Мені –
Залишаються всі дощі,
Сотні кружків,
Церковний дзвін,
Сни
На гойдалках павутинок,
Ранки
З сонцем на кожнім склі,
Зошит твій на моїм столі,
Твоя усмішка,
Біль і сміх,
Запах твій на речах моїх,
Тиша в сутінках, – не збуді! –
Всюди – ти і твої сліди...
Все так само влучає в ціль.
Словом – лінія на руці,
Думка тисне і припіка,
Дні біжать – зі струмків ріка,
Гуснуть трави – я ними вбрід,
Сонце проситься до землі,
В кожнім промені – юний Бог...
Серце – тьох...
І у тебе – тьох...

Якось вранці спинилась вражено:
Те, що ніколи – те – ніколи.
Час летить, ніби листя з ясени, –
Дмухне вітер – і листя – долу.
Час летить, обриває гудзики,
Поспіша, мов кудись не встигне.
Я проходила... Чую – музика,
І – роки, як хвилини, збігли.

Стріла очі твої, що світяться, –
Обійти їх ніяк не в змозі.
Не минуло ще навіть і місяця –
Сивина у моїх волоссі.

Нам небесне – земними мірами?
Море келихом щоб черпали?
Ми ж не просто з тобою віримо:
Менше вічності – значить мало!

14.11.09.

Напилася звуків, і тиша на
Не моїм шляху – загубила з виду.
Ніч сьогодні довга і крижана, –
Лунко б'ються кроки за мною слідом.
Ніч сьогодні змерзла, стоїть німа,
Кленами тремтять і благає снігу.
Я їду крізь неї і молю сама,
Щоби куц троянд до весни оклигав.

Так буває часто: мороз і ніч.
Ліхтарі і зорі висять – не гріють.
Як ідуть нещастя – то пліч-о-пліч,
Як мороз і ніч, а за тим – завія.

І як добре знати, що теплий дім –
На кінці доріг. І долоні, й губи...
Що позаду стільки морозних зим...
І що поруч ті – кого ніжно любив.

17.11.09.

Це тобі і справді – не здалось.
Все як є, – слова мої нехитрі:
Остигаю, як земля в мороз,
Як вночі розпечене повітря.

Сонце гріє. Та – не зігрива
Пізно осінь уже стільки тижнів.
Остигаю.
Як твої слова.
Як твоя невиказана ніжність.

5.11.09

Дерева відходили в грудень.
Нічого з собою не брали.
Хіба що – пам'ять про літо...
Чим довгий вечір – тим менше
Їх залишалося на ранок.
Щодня. Нестримно.
І так робилося тихо,
І так робилося голо,
І хмари нічим закрити...

А ми із тобою лишались,
Останнє благословивши
У довгу зиму.
Дерева відходили в грудень.
У корені. Сні. У себе.
В міжчасся. У підсвідомість...
Хльостав їх до болю вітер.
Хльостав, бо жадав вернути,
І вірилося, що зможе...

Дерева ішли поодинокі.
Майже так само, як люди
У зиму ідуть. Натомість –
Чекали на них...

Спасибі за тугу.
Що з нею робити – я знаю.
Розплавлю, як золото,
Виллю тобі корону.
Облиш свої справи
І опинися в цім краї.
Згадай мою вулицю,
Номер мого телефону.

Хай буде зненацька,
Хай буде усе несподівано,
Без жодної правки,
Цензур, режисур і сценарію.
Візьми наше небо,
Оте, що на двох, і коли воно
Іще не було
Оманливим
Планетарієм.

4.02.09.

Повний місяць, як німб зійшов,
Зорі сяяли, ніби вмиті.
Говорили ми ні про що
І мовчали про все на світі.

З долі виткано килими
І розмашисто, і просторо.
Наче листя торішнє ми –
Листя вицвіле, аж прозоре.

Як повірили – то збулось:
Що у лютому – не у травні.
Ми відкрилися навстіж і ось –
Нам потрібні замки і ставні,

Штиль і тиша, покора трав.
Сни у плавному хороводі,
У які захотів – узяв.
Не схотів – залишив, та й годі.

І до кого молити, щоб –
Переграти усі фінали?

... Говорили ми ні про що,
І про те, що було, мовчали...

Усе – як було. А на вчора – не схоже.
Час літо із нашого раю висмоктує.
І яблуко зріє. І серцю тривожно.
З'являються вірші у тріщинах спокою.
О, бути б мудрішою – не переймати
Печалі, яка недалеко од відчаю.
Він знає, чекає, твій дивакуватий,
Він тугу ночами твоєю розмагнічує.

12.11.09

КОЛИ НАЙТЯЖЧЕ

Господи!
Слався, слався!
У справах і у віках.
Всього лише за виконавця
Я тут, де і пух, і прах.
За клавішу фортепіано
І за волосину смичка.
Торкнися мене, я стану
Звучати в Твоїх рядках.
У пошуках імпровізацій,
У впевненості звучань –
Не лаврів, і не овацій...
Як добре, що – їн і янь.
Що дні мої – в контражурі,
Що радість – з Твого крила.
Що – сонячні і похмурі...
Й по вінця, а не до тла.
Скріпити усе любов'ю.
(Не воском – хай йому грець!)
Господи, за Тобою...
Господи, – не кінець...

Ходить годинник: тік-так і так-тік.
Наче година, дивись – рік.
Наче хвилинка – на видих і вдих:
Трави зелені – ожеледь, сніг.

Ходить годинник сам по собі.
Там, де початок, там і рубіж,
Там, де спіткнувся – чорна діра...
Ходить годинник від зла до добра.

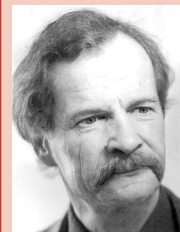
Ходить годинник, крок відбива,
Час розсипа на добірні слова,
Сіє хвилини, години, роки,
Зморшки глибокі, як дно без ріки.

Ходить і ходить, і краю нема.
Куряву спішна хода не здійма.
Далі – чимдуж переходить на
«рись».
Йди, наш годиннику, йди, не спи-
нись!

Ми – за тобою, а, може і до...
Ходить годинник, як Хтось і Ніхто,
І не боїться людської руки:
В нього хвилини – наші віки.

СІМ КАРТОПЛІН

Якось зателефонував мій товариш, письменник Анатолій Болаболіченко і поцікавився, чи не був я знайомий з поетом Миколою Удовиченком.

– Як вам сказати... – зам'явся я, – поет Удовиченко – то ціла історія...

– От і в мене історія... Ми земляки, а дізнався про це лише з журнальної статті. У вас, випадково, нема його книжок?

Що тут відповідати? Ліричні добірки Удовиченка друкували не густо, переважно в багатотиражках та молодіжних газетах, зрідка в журналах, а от чи були книжки...

Про Миколу в письменницьких колах казали: «Божа людина», бо і справді – жив одним днем, ні домівки, ні статків, ні робочого місця не мав. Ночував, де ніч заставала, часто голодував, а найбільший свій скарб – рукописи віршів – носив у зачовганій полотняній торбині впереміш з випадково добутих харчом.

Таким і зостався він у моїй пам'яті – невибагливий до побуту, безпорадний перед життєвими проблемами, але завжди дотепний, вільнолюбивий і по-своєму гордий...

Про це я розповів Анатолію Болаболіченку.

Коли за тиждень знову дзвінок:

– Я знайшов дві книжечки поезій Миколи Удовиченка. І яких поезій! Ось тільки послухайте:

Павутинки довгу нитку
В голку променя втягну,
З неба викрою накідку,
На беріжку одягну...

– А що, коли перевидати ці поезії? – запропонував А. Болаболіченко. – Тексти двох збірок у нас є, звернемось до родичів у Білогородку, може, в когось залишилися рукописи...

Не залишилися. У Спільці письменників теж не знайшли жодного вірша. Зостався лише протокол за грудень 1993 року про прийом до Спільки М. Удовиченка, а вже 4 лютого 1994 року поет пішов із життя... Знайшли його вранці на платформі залізничної станції Святошин замерзлим. Поруч на лавочці лежала полотняна торбинка, а в торбинці пожмакані папери і сім картоплин...

– Будемо працювати з тим, що є, – підсумував Анатолій Андрійович. – Це ж Микола 12 січня сімдесят.

– А вам у червні – 75.

– Так і я про те ж. Відкладав з пенсії на власну книжку до ювілею, а тут, бачите, яка придибенція – треба видати Миколу.

Обоє розуміли, що грошей не густо, та все ж я наполіг, щоб під однією обкладинкою надрукувати обох ювілярів. Книжка побачила світ у січні 2007 року. І має дві назви: Микола Удовиченко «Очи-ма сина», Анатолій Болаболіченко «На вулицях мого дитинства».

Частину тиражу подарували землякам в Білогородці, решту – редакціям літературних часописів, письменникам, з якими випало зустрічатися після виходу книжки. Усі хвалили, обіцяли написати відгуки, рецензії, але...

Минуло шість років, а далі обіцянок справа не пішла...

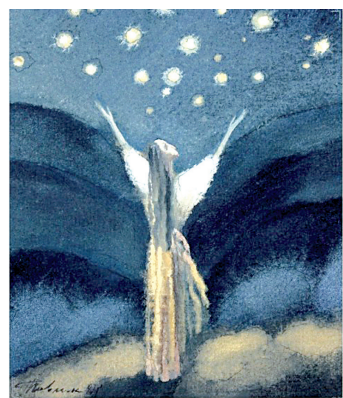
Цікаво, чи зберігся на світі хоча б один аркушик із полотняної торбинки поета? Чи тільки сім картоплин?

Павло ЩЕГЕЛЬСЬКИЙ,
лауреат Премії імені Остапа Вишні

«Це професійно, тонко, душевно...»

До 2 грудня поспішайте відвідати виставку «Вибране. Акварель» Тетяни Павлик. Чому? Та хоча б тому, що це одна з небагатьох художниць-акварелістів в Україні.

Експозицію розгорнуто в Музеї видатних діячів української культури – Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького, що в Києві, у двох залах. В одній презентуються ілюстрації до «Лісової пісні» Лесі Українки та до збірки лірики поетеси «Хвили моєї туги». В другій залі на полотнах бачимо рідне місце авторки Івано-Франківськ, карпатські мотиви, поринаємо у вихор надій і вогонь чистоти у витончених романтичних

Ілюстрація до лірики Л. Українки

«Ноктюрн різдвяний»

зображеннях молодих українців із циклу «Купальські чари».

Вражає образ, створений в роботі «Осінній спомин», – людина з букетом квітів у руках дивиться у вікно. Силует не наче тло, він ледве вгадується, а ось букет на передньому плані. Завдяки цікавій знахідці художниці ностальгічні спомини про тепле літчко опановують глядача. А на полотні «Ноктюрн різдвяний» неземний образ скрипальки із крилами за спиною, виконаний у тонах, властивих чумацькому шляху, на темно-синьому тлі зимового зоряного неба нагадує нам: незабаром зима із чудовими святами.

«Акварель мені близька через свою складність, – зауважує Тетяна Павлик. – Вона дуже чиста, прозора, тонка, мінлива, вразлива та поетична. Використовуючи її, можна більше передати чогось не вловимого, аніж іншими технічними засобами образотворчого мистецтва».

Друзі, художники, працівники музею, мистецтвознавці, які зібралися на відкритті виставки, віддали належне майстерності мисткині.

«Це професійно, тонко, душевно, я давно не бачила таких робіт. Техніка акварелі взагалі вважається однією з найскладніших, в якій мало

хто працює, тому це приголомшливо», – сказала художниця Світлана Бринюк.

Навіть один неточний рух може звести роботу, виконану в техніці акварелі нанівець або перетворити на іншу, не таку, як у задумі. Відвідувачі згадували дитинство, спогади про яке навіяли картини («малим приїжджав до бабусі у Карпати: неділя, ранок, дзвони у церкві, тиша, щастя й благодать. Такі ж відчуття оволодівають тобою, коли дивишся на ці полотна»), відзначали, що картини Тетяни Павлик дуже експресивні, філософічні і напружені за задумом та буквально світяться із середини, а ілюстрації творів Лесі Українки емоційні й трепетні.

«Внутрішня глибина, благородна (шляхетна) стриманість, вишукана індивідуальна техніка у найскладнішій акварелі», – написала у книзі відгуків кандидат мистецтвознавства Олена Галузевська.

Складіть і своє враження, шановний читачу, завітайте на виставку!

Світлана СОКОЛОВА
Фото авторки

Емоції на полотні

Напоївши душу красою картин, у мене з'явилося бажання спробувати себе у живописі – а раптом і мене матінка-природа нагородила талантом? Так мені думалося після знайомства з молодією київською художницею Наталею Шинкаренко, виставка якої відбувається в Центрі української культури та мистецтва під назвою «Весна, літо, осінь, зима... і знову весна».

Її роботи зачаровують з першого погляду і переносять у чудовий світ мистецтва. На полотнах присутня поезія, ліричний настрій, гармонійно поєднані всі барви веселки.

Це перша персональна виставка Наталі: 25 робіт, виконаних у техніці олійного живопису протягом останніх трьох років.

Яке життя непередбачуване: буває, живеш і не знаєш, що маєш приховані таланти. Ось так сталося і з Наталею після того, як вона відвідала Норвегію.

«Ця країна зачарувала мене своєю казковою природою: незвичайними фіордами, стрімкими водоспадами, льодовиками з відблисками всіх кольорів, неймовірним спокоєм та тишею, – розповідає Н. Шинкаренко. – Мене настільки переповнювали емоції, що захотілося все відобразити

Наталія Шинкаренко

на полотні, хоча раніше ніколи цим не займалася. На превеликий подив, уже другий, третій мій пейзаж викликав захоплення у друзів та рідних».

Наталія мандрувала різними країнами в пошуках унікальної краси. «Де б мені не довелося бути – у Словаччині, Індії, на схилах Альп чи в горах Вірменії – всюди я звертала увагу на природу і все, що її доповнювало: блакитне небо, високі гори, швидка річка, бурхливе море, незвичайне дерево, гарна будівля з яскравим дахом або навіть руїни», – зізналася художниця.

Подорожувала вона і Україною, переконавшись, що не обов'язково їхати за тисячі кілометрів від рідного дому, щоб вловити красу природи в різні пори року. «Дощ чи сніг, сонце чи туман – у кожному сезоні є свій шарм. Усе в

природі прекрасне, саме цю красу я й передаю у своїх роботах», – сказала Наталія.

Н. Шинкаренко – невтомна трудівниця, вона багато працює над собою. Для неї живопис – це саме життя. Він її підбадьорює, дає сили і впевненість у собі. «Я щаслива, що можу висловлювати свої емоції на полотні, – говорить Наталія. – Моя любов до живопису – безмежна, і її не можна порівняти з будь-якою іншою любов'ю».

«Наталія Шинкаренко – художниця від Бога. Вона – творча, незвичайна, яскрава, позитивна, а всі її роботи такі, як і вона сама, – вважає адміністратор Центру Ольга Музиченко. – Коли я побачила картину «Балаклавські схили»,

немов знову побувала в Криму, це такі приємні відчуття. А хіба не в цьому цінність сучасного мистецтва – приносити радість. Молодим митцям нині в Україні дуже важко, їх потрібно підтримувати. Ми докладаємо чимало зусиль, щоб юні таланти розвивалися і ставали знаними у світі українського мистецтва».

Давно відома беззаперечна істина: «Талантам треба допомагати, а сірість проб'ється сама». Тож дуже хотілося б, аби з'явилися справжні меценати, які підтримають творчу молодь і допоможуть розквітнути їхнім талантам.

Аліна ОНОПА
Фото авторки

«Будівля в маковому полі». 2013

НОВИНИ

КРАСОЮ НАПОЇТИ ДУШУ...

У Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відбулася персональна виставка вишитих робіт майстрині Євгенії Шудрі «Осяяння».

...У залі враз ожили квіти. Троянди, мальви, жоржини. Вишиті яскравими нитками на чорному тлі, повертали вони відвідувачів у літо, дарували усмішки.

– Хоча за календарем уже й осінь, пані Євгенія подарувала нам шматочок літа і тепла, – говорить, відкриваючи виставку, Людмила Білоус, заступник директора музею з наукової роботи. – Євгенія Стефанівна – вишивальниця та дослідниця за покликанням. Народилася у Мончегорську Мурманської області в родині військовослужбовця. Іде тільки не доводилося їй жити! Мабуть, ті мереживні дороги й переплелися у її роботах. Долею випадку так сталося, що навчання завершила у Київському політехнічному інституті, отримавши фах інженера. Час від часу брала до рук полотно, голку, нитки і... вишивала все, що радувало душу.

Якось захопилася дослідженням життя і творчої діяльності визначних діячів української культури та народного мистецтва, підготувавши та видавши бібліографічні нариси «Подвижниця народного мистецтва» та «Дослідники народного мистецтва». Ці видання стали у пригоді як науковцям, так і всім, хто цікавиться історією та культурою рідного краю. Перед тим була копітка пошуково-дослідницька робота: Євгенія Стефанівна зібрала та впорядкувала розпоршені у періодиці та архівах відомості про жінок, які наприкінці XIX – початку XX століття були справжніми подвижницями народного мистецтва, зробивши значний внесок у становлення й розвиток кустарних промислів та виставок. Серед них – графиня Варвара Капніст і княгиня Наталія Яшвіль, Наталія Шабельська і Катерина Скаржинська, Олена Прахова та Олена Пчілка. Підсумком наукового доробку Євгенії Шудрі стала книга «Оранта нашої світлиці», яка об'єднала вже згадувані бібліографічні нариси, власні розвідки про відомих митців, а також відгуки про творчість авторки як майстрині художньої вишивки.

...А у залі музею гості насолоджувалися красою. Як можуть не захопити чудові килими «Гетьманський» та «Квіти України!» Справді, тепло випромінює робота «Осяяння».

– Коли увійшла до зали, подивилася твори, склалося враження, що я сама серед цієї краси троянд. Одразу пригадалися вірші Миколи Зерова «Мій друже, як красу цю не любити!» Ви напоїли мою душу красою ваших робіт, – сказала Євгенія Басалаєва, видатна піаністка, народна артистка України.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Дніпро – найбільша ріка України. За велечиною третя в Європі, дев'ята в світі. На її берегах розташовані міста Київ, Канів, Черкаси, Кременчук, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Херсон. Народнопоетичні назви: Славута, Славутич, Дніпер, Дніпр, Дніпро-батько. «Ой, як будеш же ти, серденько моє, Дніпром-водою плисти» (народна пісня). «Від Дніпра по Сян колись буде один лан» (приказка).

Дністер – річка, що протікає в західній та південній частинах України. На Дністровському лимані розташоване місто Білгород-Дністровський. Колись воно називалося Акерман, було зведене на місці стародавньої Тіри. Належить до найстаріших міст на землі. На берегах Дністра розташований Хотин, колись знаменита фортеця.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІВІВ

Якщо наприкінці осені зайці не побіліли – снігу ще не буде. А коли побачите побілілого зайця – скоро ляже гарний сніг, такі зайці без нього довго не бігають. Від першого снігу до «санного шляху» – півтора місяці. Дикі качки або гуси часто перелітають з місця на місце – до холодної зими. Якщо в кінці листопада чи на початку зими почуєте, що тетеруки токують – зима не за горами: за день-два випаде сніг.

Постає запитання: де, чи від кого можна про це дізнатися? Адже живемо не в лісі, а скоріше в мегаполісі (цікаво, що і в сучасній назві міста є слово «ліс»). Жителі сільської місцини також не часто чувають «токування тетеруків» та бачать зайців. Та все ж, є такі люди, які напевно знають відповіді на всі ці питання. Це – мисливці. Прадавній потяг чоловіків до мисливства не зникає, не нівелюється, його не замінити сучасними вподобаннями та технологіями. Чоловіків, як і наших давніх предків, тягне до лісу. Тим паче цієї пори, коли мисливство дозволено законом. А ми тим часом пригадаємо традиції полювання, різноманітні байки та перекази.

У листопаді якось по-особливому хочеться тепла. Розніжені за літо та початок осені організми хворіють, мерзнуть та загортаються-закутуються. А якщо не хотіватися у теплу хату, а гарненько вдягтися та піти до лісу, гаю, до ставка чи озера, то хвороби злякаються і втечуть, а здоров'я додається від кожної деревини, травини та пташини. Далеко в ліс не заходьте – там цієї пори «царюють» мисливці. Архистратиг Михайл (його свято – 21 листопада) здавна вважається захисником та помічником мисливців. Про народні традиції цього дня поговоримо далі, а зараз пригадаємо ловецькі оповідання, які біля вогнища на перепочинку, певно, розповідають мисливці й досі. Багато таких оповідань від старого лісника Тимоша Піддубного записав відомий дослідник етнограф Олекса Воропай.

«Ось зараз осінь, час на звіря полювати. Ти як думаєш, німіна не знає? Знає! Пастухи їхні вже всі попередили: стержись, мовляв, бо мисливець іде!» – так повчав мене колись старий лісник Тиміш Степанович Піддубний. Я знав його давно. Знав, що все життя він жив у лісі, був добрим мисливцем, а ще кращим оповідачем. «Одного разу, коли був я ще молодим мисливцем, пішли ми з Андрієм, моїм товаришем, на зайця. «Тиміше, – каже до мене Андрій, – як побачиш великого зайця з довгими вусами, то не стріляй». «А чому?» – питаю. «То, – каже, – заячий пастух, вбити його – великий гріх». Як він це сказав, мене цікавість розірвала: захотілося побачити того заячого пастуха.

Отож ідемо, а саме притрусило першим снігом. Ранок. У такий час полювати добре: заєць до снігу не звик, блукає. Добре видно сліди. Ходили ми, ходили – як наврочив хто, ні одного зайця. Потомилися, сухого ломаччя, накидали велику купу й запалили вогонь. Андрій возився з вогнищем, а я сів збоку на пеньок та й закурич люльку... Підняв голову, а перед моїми очима от-т-такений заєць! Як добрий пес, а вуса аж на груди йому звисають! Сидить на задніх лапах та дивиться на мене. Я ледве не впав з того дива! А Андрій – нічого: подивився на того зайця і свиснув, як на пса. Заєць стрибнув і сховався в кущах.

«Оце і є заячий пастух», – сказав Андрій, а я йому на те: «Шкода, що з нами псів немає, вони б його попасли!». «Не дуже то, – відповів мій товариш, – розумний пес «пастуха» не зачепить» (О. Воропай, «Звичаї нашого народу»). Як прокинеться тяга до справжнього, чистого та природнього – гайда до лісу, там з давніх пір мало що змінилось.

Далі пригадаємо народні свята, звичаї, традиції та обряди наступного тижня – пізнаваймо, вивчаймо та святкуймо.

15 листопада – «Акудин поспішає у млин, а Пигасій сонце гасить». Пора найкоротших днів. Зазвичай цієї пори молотили хліб, потім звозили до млина збіжжя. Нагадаємо, як це «хліб молотити»: розстеляють на току у два ряди снопи колоссям до купи. Беруть ціп двома руками за держак та б'ють бичем по колосію. «Молотять так, що аж сонцю жарко», – колись казали. Ще за часів Київської Русі хліб молотили саме ціпом, він залишався основним знаряддям молотьби аж до початку ХХ століття – тоді з'явилися перші молотарки. Складався ціп з держака (довжиною 190 см.) та бича (110 см.). Ці частини з'єднувалися ув'язку різноманітними способами, але так, щоб бич (бияк) «крутився, як хотів».

16 листопада – матері садовили дощок до прядіння: «Ляне золото ростить дівчину царівною, а невмілі гарної долі собі не витчуть».

17 листопада – не годилося віддавати щось цього дня з хати. А коли вже ви про це знаєте – то ж «не ходіть у позички».

18 листопада – Не дозволялося діткам ходити на вулицю – від цього і назва «дівочі сидіння». За цим слідкували батьки, сусіди, громада. Особливо та її частина, яка дуже охоча до пересудів. Отож, вихували дітей не лише батьки, а ще й традиції та звичаї.

19 листопада – «На Семеона-Юди кінь боїться груддья».

20 листопада – «Федот кригу на кригу наганяє, недбайливця до роботи хоч так заганяє».

21 листопада – архистратига Михайла. З давніх-давен Михайл – покровитель та захисник Києва. На його честь збудовано Михайлівський Золотоверхий собор. Цьому святу передують поминальна субота, коли знову йдуть до церкви з панахидою та поминають своїх померлих родичів. Ще цього свята ставлять свічку за здоров'я усіх Михайлів та Михайловичів. А ось ще народні прикмети та прислів'я: якщо на Михайла ніч ясна – зима буде сніжна й красна; як на Михайла вітер з полудня – буде тепло до півгруддя. «На Михайла зима на білому коні приїжджає». Що ж, нехай іде, адже «листопад – заспів зими».

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

СМАЧНОГО!

Сьогодні ми започатковуємо нову рубрику. Своїми кулінарними рецептами тут ділитимуться діячі мистецтв: музиканти й композитори, драматурги й актори, літератори, журналісти і не тільки... Якщо ви вмієте готувати якісь унікальні чи оригінальні страви, повідомте рецепти читачам «КіЖ». Пишіть нам. Адреса редакції і e-mail вказані на останній сторінці газети.

Молочний пудинг від актриси Національного театру ім. Івана Франка Світлани Прус. Як запевняє авторка, це смачно, а головне – сприяє пробудженню акторського таланту.

2,5 склянки молока
3 яйця
150 г. цукру
30 г. желатину
1 ч. л. крохмалю

Ванільний цукор за смаком, 1 крапля харчового барвника.

1. Розділити яйця на білки і жовтки. 2. На повільному вогні молоко довести до кипіння, але не кип'ятити. 3. Збити жовтки з цукром, поки не стануть білими, й додати їх у молоко. 4. Залити желатин невеликою кількістю води, зачекати, поки не розм'якне, після чого додати в молоко. 5. Вилити молочну суміш у миску для застигання. 6. Збити яєчні білки до стану піни. 7. Додати в молочну суміш харчовий барвник, крохмаль, ваніль та білки. 8. Поставити в холодильник на 2 години для застигання. 9. Присипати горіхами і родзинками, можна прикрасити свіжими фруктами, сиропом, варенням, словом, на ваш смак.

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2014 р.:

3 місяці – 44,10 грн; 6 місяців – 86,55 грн; 12 місяців – 171,90 грн;

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»

№ 46 (4566), 15 листопада 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65; nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театральних мистецтв Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Світлана Фоменко – начальник управління міжнародного

співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти і начальника відділу музичного мистецтва; Лариса Нікіфоренко – начальник управління регіональної та культурно-просвітницької роботи Міністерства культури України; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальник відділу взаємодії з Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв

та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця. © «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна